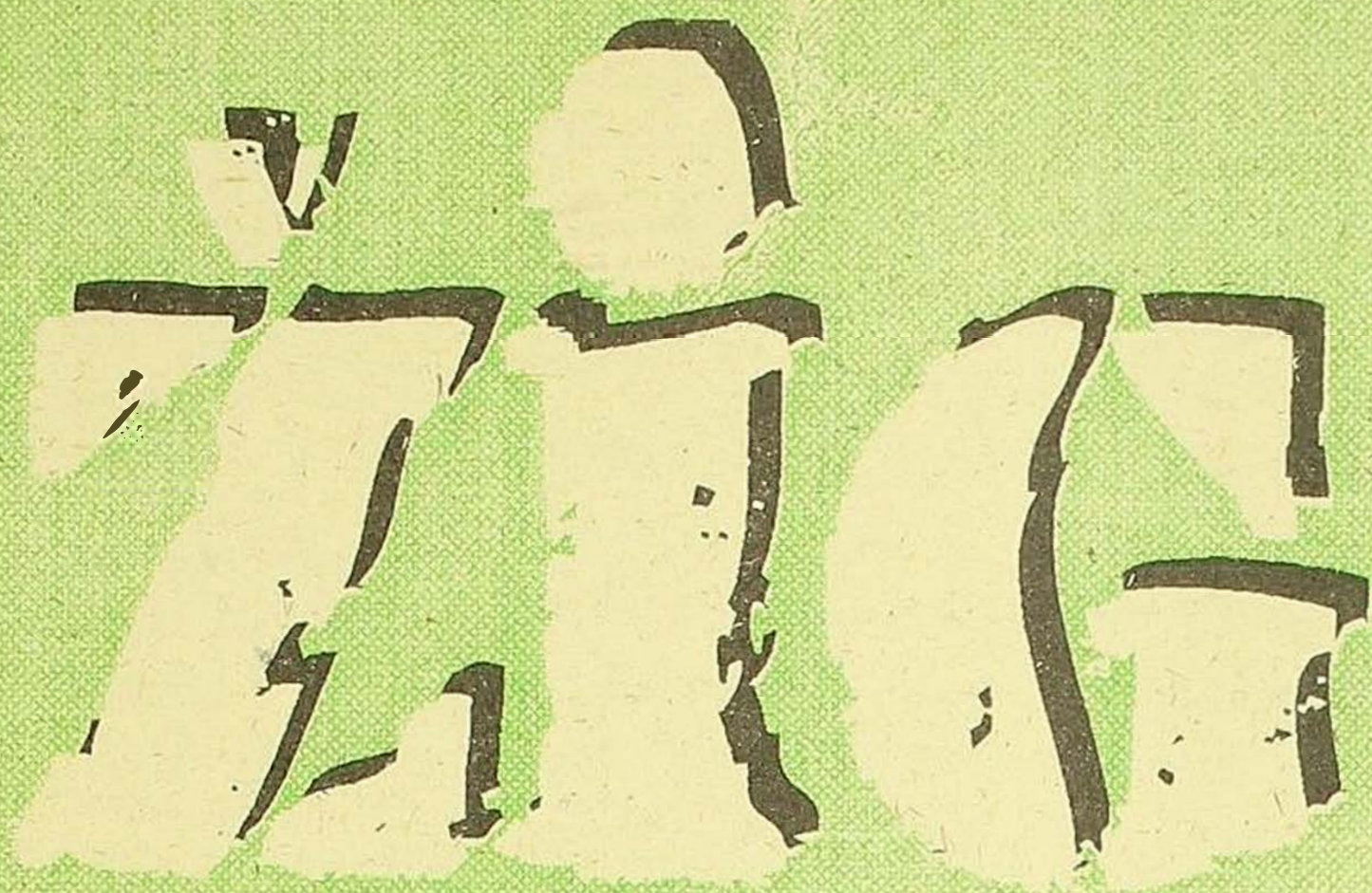
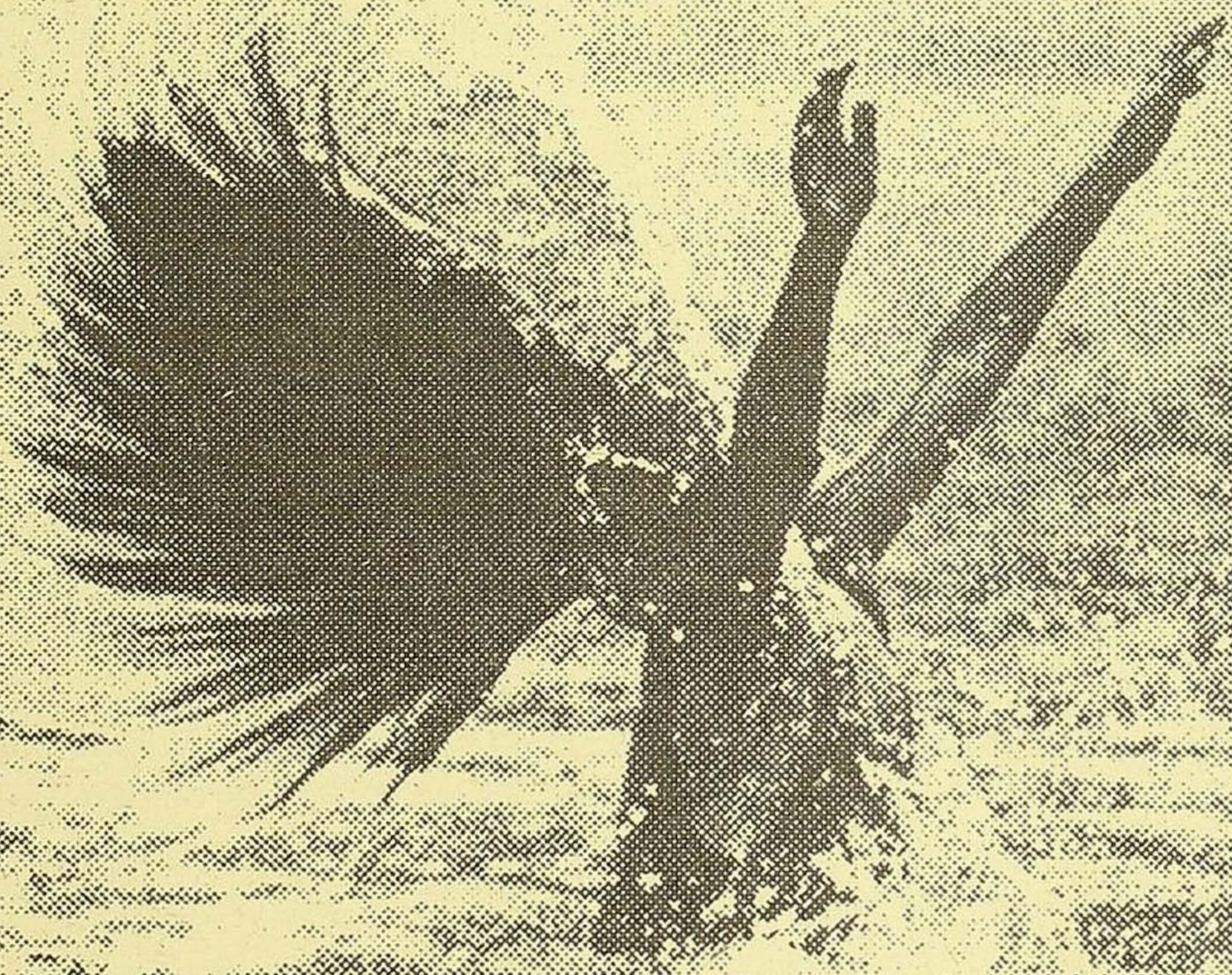

subotički dvojednik

Godina II. • Broj 28 • 29. srpnja 1995. • Cijena 1 dinar

JOŠ JE LJETO

Opustimo se. Za trenutak zaboravimo brige. Umjesto da uronimo u izronimo iz vode, a i iz samih sebe. Jer ljeto je vrijeme plandovanja aktivnog ljenčarenja od kojega samo koristi može biti. I između sunca i vode, pustite da vam tijelo lagano klizi i slobodno uživa u dodiru, a ono to može samo u vodi, jer voda je majčino krilo svih stvari. U presjeku dvije plohe vode i zraka pojavljuje se široka lepeza tancije pokreta, tijelo izranja, duh se oslobađa a ruke su tu samo da izore da se u istu ka, u istom trenutku doživljava a ne može dva ču- tita pa makar bila u pitanju i mladost.

Vajislav Sekelj

Nova fotomonografija SUBOTICA (Duša grada)

U majstorske radionice Boška Krstića i njegovog odjela „Subotičkih novina” dobili su ovaj dar - fotomonografiju „Subotica” - luksuznije opremljenu knjigu albumskog formata (21 x 25 cm), tiskanu u više raskošnih kvaliteta na kunstdruck papiru na 160 stranica.

Znalački odabrane fotografije (130), reprodukcije umjetničkih slika (akvarel, ulje, crteži, stare razglednice itd.) praćene kratkim, sažetim tekstovima kreativnim mnogim historijskim (po potrebi i statističkim) podacima, spretno komponirani zapisi o toponimima grada i okolice, te pjesme zavičajnih pjesnika poniklih na ovom tlu, bude u čitatelju (gledatelju) estetski doživljaj. Ujedno neodoljivo nameću misao da se i na planu ovakve vrste produkcije mogu činiti i realizirati tragalački ali još više stvaralački poduhvati ako su usmjereni na to da se otkrije bit, smisao jedne određene sredine jer ova knjiga i nama i drugima (što je još

Seljaci, seljaci, gdje će vam žuljevi?

Dok pogled blaženo klizi kroz pitomu i plodnu Bačku, u glavi mi se motaju misli o njenom bogatstvu. Pokošene njive, silosi puni žita, kukuruz porastao, suncokret prati sunce i krade mu toplinu za novo ulje, sve buja i raste. Milina, ova ravnica mogla bi prehraniti četvrtinu Europe. Mogla?! A uskoro, nastavi li se ovako, neće moći ni sebe. Neće to biti neka smišljena osveta seljaka, već opomena zemlje da sve ima svoj prag izdržljivosti. Po nekoj verziji, civilizacija Maja je propala jer nije znala za gnojivo - đubrenje, pa se krčenjem novih površina šuma neprestano udaljavala od svojega kulturnog centra i tako državu slabila iznutra. Jasno, naši seljaci nisu potomci ni Maja ni Inka, ali su podanici ove države koja im uzima sve i u jednom začaranom krugu žita i nafte (silosa i cisterni) ona (država) se goji. Ne seljaka radi, nego sebe radi. Zemlja se sve manje i sve lošije obrađuje. Država jača, a poznato je da samo jake države mogu propasti jer samo bogataši mogu bankrotirati. Prosjaci ne. Oni umiru.

A na pitanje gdje su novci, odgovora nema. Jer otkuda bi seljaci znali gdje su novci.

Ipak, apsurd je u nečem drugom. Nedavno na Bikovu u debeloj hladovini oraha razgovaram sa snaš Anom i ona kaže: „Vidiš ovo drvo ispred kuće! Obrala sam s njega 100 kila trišanja. Prodala na pcci po tri dinara za kilu. To je 300 dinara. Od jedne trišnje. Samo sam trošarinu platila. A od 9 jutara zasijanoga žita, kada sam sve poplačala, mislim i porciju, ostala mi je čista hasna od 550 dinara.” Pitam: „Po jutru?” Nasmijala se i rekla: „Idi dite u peršin! Od svih devet jutara! Razumiš, jedna trišnja i 9 jutara zemlje. Di je tu računica! Kome i zašto radit? Pamet da stane! Ej, i napiši, bit ćemo zemlja dudova, šljiva, trišanja i korova. A kome ćemo korovske metle prodavat, kad se cio svit okrenio protiv nas i prišo na usisivače.” Ostao sam bez teksta, dok mi je pogled sjetno lutao po ravnicima.

(b. r.)

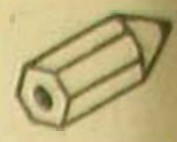
potrebnije) otkriva dušu našega grada i njegovog okruženja.

Kompletna materija fotomonografije Subotica podijeljena je u šest poglavlja: Istorija, Gradska kuća, Crkve, Grad, Palić, Seccsija, a pridodani su joj i prilozi o prugama, putevima i ulicama grada i Palića.

Pretežni dio fotosa izradio je (također snimanje i reprodukciju) odnosno obavio subotički majstor umjetničke fotografije Augustin Juriga, zatim Aleksandar Sedlak i Zlatko Jovanov.

Na kraju knjige nalazi se i kratka bilješka o Bošku Krstiću, autoru ove dragocjene publikacije.

(l. r.)

Pravedan mir

U ovome trenutku mnogi govore o miru. Ubjeđuju nas da je mir dobra stvar po zdravlje, sreću, veselje i blagostanje, a neki vele da se i nesreća u miru, pogotovu pravednu miru lakše podnosi. Otkrivaju nam toplu vodu, ili, po Lenjinu, ubjeđuju nas da konj voli zob.

Civilizacija XX. stoljeća obilježena je paradoksima. S jedne strane traže se razni sistemi za dokidanje rata (blokova podjela svijeta držala je vodu jedno vrijeme), a s druge strane ljudi su u svojoj različitosti toliko nesretni da se uzajamno uništavanje daleko bolje podnosi od produženja života u miru. I tako ovo stoljeće jest stoljeće straha, masovnog uništenja, modernog divljaštva, stoljeće bolesnog bezumlja. Camusovski, mogli bismo zaključiti: Svijet je ono što jeste, to znači gotovo ništa.

Pravog povoda da se u ovo toplo srpanjsko veče latim mutnih opservacija na zadanu temu mira i prosudbe konca dvadesetog stoljeća možda i nemam. Uostalom, kome je na ovim prostorima (u ovome svijetu) istinski stalo do mira. Eventualno šačici intelektualnih dešperatora, umišljenih dekadencija i odgovornih demagoga. Međutim, pišem, jer uviđam da je mir nejasan pojam, i da ima više vrsta mira. Nije mi nakana da pojam pojasnim niti da pojedine vrste mira klasificiram. To je izvan moje moći. Moja malenkost tek pokušava svoj nemir, nakon pročitana dva novinarska naslova u „Našoj borbi“ od 21. VII. 1995. godine na prvoj stranici, dovesti u neki, po mogućnosti logički red. Prvi naslov glasi: „Počela evakuacija Žepe“ sa nadnaslovom: „I druga zona pod zaštitom UN prestala da postoji“. Drugi naslov, ispod prvog teksta, slovi: „Srbi moraju da zaštite one koji su slabiji“ s nadnaslovom: „Slobodan Milošević posetio Trepču i Kosovsku Mitrovicu“. Jasno, logičkog reda između ova dva naslova nema, no tim prije postoji uzročna ovisnost između njih. Jer, između ostalog predsjednik Srbije je u tom tekstu rekao i ocijenio da je svima na Balkanu potreban mir i ponovio da će biti učinjeno „sve da se na prostorima Balkana konačno i trajno

uspostavi mir, i to ne bilo kakav, već pravedan mir, jer jedino pravedan mir može biti osnov za uspešan razvoj i sigurna osnova na kojoj više neće biti sukoba“. Ono što iz govora predsjednika Srbije Slobodana Miloševića plaši jeste konstatacija da će biti učinjeno sve da do konačnog i trajnog mira dođe. Mišljenja smo da ne treba učiniti sve (sve podrazumijeva i totalni rat i etničko čišćenje i...). Za početak, bilo bi dovoljno da bar na pola sata primi nesretne rodake nasilno mobiliziranih građana, koji već danima štrajkaju gladu ispred zgrade Predsjedništva Srbije, ili da prizna Bosnu dok se u njoj još ima što priznati. Bio bi to mali ali konkretan korak k miru. Mir, ako je i apstraktan pojam, tiče se u biti i odnosi na žive pojedince.

Zabrinjava i sud: da to neće biti bilo kakav mir, već pravedan mir.

Kako definirati i kojim parametrima odrediti pravedan mir, zar on podrazumijeva i odrednice Žepa, Srebrenica...? Na žalost, na ovim prostorima za dugo neće biti pravednog mira (izuzmemo li onaj pod zemljom), niti svijet u globalu teži pravednom miru, jer pravedan mir na koncu dvadesetog stoljeća podrazumijeva, odnosno naše doba za pravedan mir ima recept: „ubijmo sve u ime pravde za sve“.

Na kraju, i bilo kakav mir jest mir. Bio on pravedan ili nepravedan, ipak je mir koji omogućuje da se nepravda pravedno i za sve jednako uredi.

No, događaji na Balkanu daleko nadilaze smušenu svjetsku političku misao, pa govorila ona o ratu, o miru, o novom poretku, o...

Zahvala

Mnoge stvari su nas vezivale za „Žig“, od same ideje pokretanja jednog ovakvog glasila, davanja imena listu, do uređivanja. Za proteklih godinu dana bilo je teških trenutaka. Osvrnemo li se unazad, slobodno bismo mogli reći: samo je teških i bilo. Nije u tome bilo nikakve draži, konačno, nismo mazohisti, no u svakom slučaju bilo je u tome stvaralačkog izazova.

Malo stvari nas je razdvajalo, ali je izgleda i to bilo dovoljno da se razidemo.

Uredništvo „Žiga“ ovim se putem zahvaljuje g. Zlatku Romiću na njegovom dosadašnjem radu i doprinosu oko uređivanja ovog dvotjednika.

Od ovoga broja g. Zlatko Romić nije više član našeg uredništva.

Nova knjiga

KO JE KO U SRBIJI '95

70 Subotičana u leksikonu

Ovih dana u izdanju Izdavačko-grafičkog poduzeća „Bibliofon“ u Beogradu objavljen je Biografski leksikon „Ko je ko u Srbiji '95“, u kojem su (u obimu od tridesetak štampanih redaka ili jedne tipkane stranice autorskog teksta) objavljeni kratki biografski podaci o 4.400 javnih ličnosti, odnosno - kako se to kaže u podnaslovu knjige - o intelektualnoj, umjetničkoj, političkoj, financijskoj, vojnoj i sportskoj eliti Srbije.

Zanimljiva je struktura obrađenih ličnosti po profesionalnoj orijentaciji: najzastupljeniji su sveučilišni nastavnici (1.300), slijede ih pripadnici upravljačkog sloja (direktori, vlasnici firmi, predsjednici kompanija, predsjednici upravnih odbora drugih tijela itd. - njih 500), zatim književnici (450), političari (410), liječnici (388), novinari (300), muzičari (245), slikari (217), glumci (132), glumice (89), arhitekti (130), odvjetnici (71), ljudi estrade (110), te viši oficiri (samo 10) itd.

Oko 70 odsto ličnosti obrađenih u ovom leksikonu žive u Beogradu, premda je u njemu rođeno samo 26%. Među 4.400 prezentiranih životopisa javnih djelatnika, sedamdesetak se odnosi na Subotičane. U se prije svega misli na one koji su rođeni u našem gradu, ali i na one koji su svojim stvaralačkim, radnim i drugim rezultatima ostavili vidnijeg traga u ovoj sredini, bez obzira da li su ovdje rođeni ili ne.

Savjet projekta (redakcionog odbora) čini 24 akademika, sveučilišnih profesora i drugih stručnjaka na čelu s akademikom prof. dr. Vojinom Šulovićem, a samu Redakciju desetak urednika i stručnih suradnika. Direktor projekta je Stjepan Mimica.

Zbog obimnosti građe prezentirane u leksikonu, detaljniju analizu objavit ćemo u narednom broju „Žiga“. (L. r.)

AUROMETAL

Žig broj 28

Adresa uredništva: Subotica

Preradovićeve 4

Telefon: (024) 30-136

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Uredništvo: Lazar Merковиć, Ivan

Rudinski, Dragan

Vidaković i Tomislav Žigmanov

Tehnički urednik: Ivan Hegediš

Tisak: „Globus“, Subotica

List je registriran kod

Ministarstva za informiranje

Republike Srbije pod brojem 1620 od

25. travnja 1994. godine

„Žig“ izlazi svake druge subote

ta da Vam kažem?

Otrov teče uzvodno

Dva „poduhvata stoleća” izveli su Subotičani zarad sebe samih i onih koji će im doći. Prvi je sanacija jezera Palić, zatijevanje korita, podela na sektore i izgradnja gigantskih prečistača koji bi, kako stručnjaci zamislili, trebalo da gradske i rečne vode prečiste i tek onda propuste u Tisu; a drugi izgradnja kanala „Tisa-Palić” koji bi doticala, takođe čista, voda u „biseru ravnice”.

Iz zastoje od samo nekoliko godina, oba projekta završena su uz porođajne muke, a s krajem njihovih završetaka uočeno je da jedan od njih neće služiti namijenjenoj svrsi. Prečistači gradskih otpadnih voda postali su „pitesni” istog dana kada su pušteni u pogon, a stručnjaci pogrešno procenili dotok, pa je Palić slobodno uticao otrov odmah nakon arcije. Ali, da bi se sve nekako sakrilo od javnosti i da bi se dokazalo kako će jezero biti „kao suza oka” čisto, Palićem je zabranjena upotreba motornih čamaca jer, kaže, poneka kap nafte ili benzina može ozloviti floru i faunu jezera. To što su se na prečistaču prelivale, a i danas se izliva ogromne količine neprečišćene vode u analizu, nikoga nije posebno brinulo. Kako su godine prolazile i jezero postajalo sve zagađenije, početo je s novom tezom o zaštiti Palića. Samo rečna voda može spasiti jezero od nove ekološke katastrofe, a najbliža je Tisa. Potrebno je, dakle, prokopati kanal, dovesti vodu Tise u Palić i time bi je spašeno i jezero Ludoš, i rečica Čik, i jezero kod Čantavira, i reka Krivaja...

Projekt „Tisa-Palić”, u stvari, podrazumeva zatijevanje bar desetak hiljada hektara rečnih oronica, borbu protiv suše, ali Subotičani su se najviše radovali što njihovo jezero više neće biti zagađeno.

Dođe taj dan. Čekalo se na njega dugo, kanal je prokopan, izgrađeni su vodostajski sistemi za dizanje vode na visinu od 27 metara.

Ohrlili su Subotičani na Palić kroz koji se sada protiče rečna voda. Biće, dakle, čist kao suza ili bar primeren želji kupaca. Ali, posredno po otvaranju kanala, jezero su, a onaj četvrti sektor gde dolaze kupci, provalile alge. Svakog jutra ljudi iz „Palić-Ludoša” skupljaju alge i trave koliko mogu, a ostalo od toga ima koristi. Na pitanje zašto nepotekne ta rečna voda iz Tise, nadležni odgovarili da je to toliko skupo da bi bilo nemoguće da se, na primer, kupuje kisela voda iz jezera. U međuvremenu, novine su počele stidljivo objavljivati tekstove kako je jezero Tisa jedna od najzagađenijih u Evropi, a dotok njene vode u Palić bio - greška.

Kada je na redu, valjda, neki novi, treći poduhvat stoleća, kojim bi Palić napokon bio spašen od zagađenja.

Milenko Popadić

ELEKTRO-MIX

INSTALACIJE, EL. UREĐAJI
I APARATI ZA DOMAĆINSTVOKUJUNDŽIĆ JOSIP
vlasnik1000 SUBOTICA,
ul. Marinković 31

Tel: 024/35-174

Radikali zabrinuti zbog proslave DSHV-a

TKO IZAZIVA NEMIR?

Poslednje priopćenje općinskog rukovodstva Srpske radikalne stranke u kojemu osuđuju Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, jer je proslava njihove pete obljetnice protekla „usred države Srbije, u Vojvodini, ne severu Bačke, uz šahovnicu i „lijepu njihovu”. Radikali smatraju da je ovo uznemirilo njih i sve poštene i dobronamjerne građane Subotice, te smatraju da nitko nema pravo „da u Srbiju uvodi i da u njoj ističe obilježja jedne zločinačke, fašističke, od strane Srbije nepriznate države, pod čijim znamenjima su učinjena, i još se čine brojna zverstva nad nedužnim srpskim narodom u bivšoj AVNOJ-evskoj Hrvatskoj”.

Općinski odbor SRS postavlja pitanje kakvu to autonomiju traže Hrvati na sjeveru Bačke, tko im daje pravo na to i u čije ime se oglašava šačica separatista, ustaša i otvorenih neprijatelja Srbije predvođeni Belom Tonkovićem; zatim kako to novi predstavnik zagrebačkog ureda (htjeli su reći beogradskog Ureda RH!) Zvonimir Marković ocjenjuje njihove (DSHV) zahtjeve minimalističkim, te koji su onda maksimalistički. Po mišljenju radikala, prošla su vremena kada su u Subotici osnivani Hrvatsko narodno kazalište, kulturno-umjetnička društva i novine, a današnje traženje autonomije na tim osnovama je ništavno. Priopćenje se bavi još i prebrojavanjem Hrvata i Bunjevaca i insistiraju na tome da su to dva različita naroda.

Priopćenje ne ostaje u okvirima slobodnog mišljenja i ubjeđenja radikala, nego izvan toga nastoji nametnuti to mišljenje na ostale građane Subotice govoreći u množini („poštene i dobronamerni građani Subotice”). U povodu toga moramo reći da mišljenje radikala ne predstavlja opće ubjeđenje Subotičana jer SRS objektivno ne uživa povjerenje svih Srba u Subotici. Prema tome, tu se radi o mišljenju manjine!

Ako usporedimo rječnik i ton svečane sjednice DSHV-a s rječnikom koji radikali koriste u povodu zahtjeva DSHV i uporedimo odnos radikala prema jednoj drugoj stranci, onda možemo slobodno

reći da ovakva priopćenja uzemiravaju javnost. Ne bi nas čudilo ovakvo ponašanje od strane centralnog rukovodstva SRS-a, ali nas čudi netrpeljivost subotičkih radikala zbog čije „radikalne” aktivnosti u Subotici ni jedna stranka nije imala ovakav ili sličan istup.

Postavlja se pitanje u čemu je krivica ovdašnjih Hrvata zato što Srbija nije priznala Republiku Hrvatsku, a što je učinio veliki broj država. Inače, Srbija (bar za sada) nije međunarodni subjekt, a isti se koristi kao mjerilo za međunarodne odnose, iako smo svjesni da je aktualno rukovodstvo, koje je zatvorilo poslanike SRS-a prigrabilo sebi tu ulogu. Hrvati koji žive u Vojvodini nalaze se u svojoj domovini, te prema Ustavu treba da uživaju sva prava kao i svaki drugi građani neovisno od toga da li vladajući krugovi Srbije priznaju ili ne priznaju Hrvatsku s kojom sadašnja Jugoslavija nije u ratu.

Hrvati u Vojvodini imaju pravo na uporabu maternjeg jezika, te na školovanje na istom jeziku, zatim na njegovanje vlastite kulture. Sve su to minimalni zahtjevi, dok su maksimalistički oni koji su postavili Srbi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini uz podršku radikala i aktuelne vlasti u Srbiji. Jasno nam je da su ovdje u pitanju dvostruka mjerila i da se radi o dvostrukom moralu i to nas više zabrinjava nego zahtjevi DSHV-a koji su nazvani od strane radikala separatističkim!?

Radikali bi - radi izbjegavanja uznemirenja javnosti - trebali prepustiti Bunjevcima da sami odluče smatraju li sebe Hrvatima ili Bunjevcima odnosno Hrvatima-Bunjevcima, te žele li autonomiju koju DSHV traži za Hrvate!?

A što se tiče pitanja ovlasti DSHV-a za traženje ljudskih prava i prava manjina moramo reći da ne trebaju ničije ovlasti jer su to elementarna prava koja pripadaju svima i regulirana su međunarodnim normama, te ako su uskraćena, onda je normalno da ih treba zahtijevati.

U nečem ipak moramo dati za pravo radikalnoj stranci, a to je njihovo drugo priopćenje u kojemu osuđuju izrabljivanje poljodjelaca i umirovljenika. Na žalost, radikali su se prekasno osvijestili u povodu toga. Prekasno, jer su u mnogome doprinjeli učvršćivanju pozicija SPS-a koji su ih sada odbacili. Ali, nikad nije kasno za osvješćivanje i ne znamo smijemo li se nadati da će radikali jednog dana spoznati i to da njihovi sugrađani imaju neka opća ljudska prava!

István Valihora

Prvi skup grupe „Grad”

Uvodnom riječju gošće, beogradske književnice i publicistice dr. Mirjane Popović Radović, koja trenutno živi u Helsinkiju, prošlog je petka navečer u prostorijama knjižare „Napredak” (kod Mirka) održana prva sesija neformalne grupe subotičkih intelektualaca pod nazivom „Grad”. Na prvom skupu grupe koju čine pisci, historičari umjetnosti, istraživači i drugi stvaraoci, vođena je živa debata o problematiki grada, posebno Subotice, te o knjigama naših pisaca koje su u posljednje vrijeme objavljene u nas (Viktorija Aladžić, Ildiko Lovas, Oto Tolnai, Milovan Miković i Boško Krstić).

Inicijativu za formiranje jedne ovakve grupe koja bi afirmirala razgovore naših sugrađana o svom gradu dao je proljetos dr. Ranko Radović, svjetski poznat arhitekt i profesor Tehnološkog fakulteta u Helsinkiju, prilikom svog boravka u Subotici.

(g. m.)

(nastavak sa str. 1)

Politika

dobrovoljne prinude

Koliko je spremljeno na tavane u iščekivanju poštenih kupaca, teško da će se saznati. Na pitanje kako tumači položaj društvenih mlinskih poduzeća kojima je uloga samo skladištenje, a ne i otkup žita gospodin Ubori nije želio dati komentar, riječima da on „nije ovlašćen” za to. Zapravo, možda je to i najrječitiji odgovor. Ukoliko i budu otkupljivali to će biti iz društvenog sektora, a za pitanje privatnika zadužene su Robne rezerve, o kojima opet odlučuje savezna Vlada. Ipak, nekoć su silosi „Fidelinke” primali od 250 do 300 vagona žita dnevno, dok danas ta brojka ne prelazi granicu od 150. Razloge za takvo smanjenje gospodin Ubori vidi u „neispoštovanosti agrotehničkih mjera”, slabijim prinosima i usitnjenim parcelama. Tu je i lošija kvaliteta sjemena žita koja ove godine uglavnom spada u II. ili III. klasu „po JUS-u”. Za one koji ne znaju što će sa žitom „Fidelinka” je, kao i prošle godine osigurala uvjete ušurne meljave pšenice i to: za 100 kg pšenice dobija se 25 kg griza, brašna tipa „400” 44 kg, tipa „500” 54 kg, tipa „850” 66 kg i stočnog („crvenog”) brašna 110 kg.

A upravo tih koji „ne znaju” je najviše. Kako bi i znali kada su već u startu, od nabavke nafte do „ulaznih” troškova prijema suočeni s realnim problemima jer sve (ukoliko je dostupno) ima svoju preciznu cijenu. Naravno, za to je potrebno izdvojiti gotov novac (ponekad ni dinar ne pomaže), a isti od države zauzvrat očekivati izjednačava se s vjerom očevidaca u pomoć ukazane Gospe.

S druge strane, država se, znajući tko je u stadiu, na vrijeme osigurala monopolističkim položajem na tržištu, određujući cijenu, izgleda tek reda radi. Gotovo da je svejedno koliko je para kilogram žita kada se i tako najavljuje isplata putem „robne razmjene”. Kakvi će uvjeti u tomu vladati nije teško pretpostaviti, a tražiti logiku (ljudsku, a ne ekonomsku) posao je za gospodina Sizifa. Šuškanja o sklopljenom poslu s Rusima (jeftino) žito: (skupa) nafta su, naravno, kleveta. I nije čudan odnos vlasti (ima ih koji je precizno krste), koliko onih koji dopuštaju ovakvu politiku, politiku dobrovoljnog pristanka na prinudu. Ali, to je već drugo pitanje. Na primjer, je li nam u duši pristanak na trpljenje?

Jer, putujući nedavno u Šumadiju, vidio sam slike polja u kojima se ne raspoznaje korov od zasađene kulture. Vojvodina teško da je ikada izgledala jadnije. Krivi smo mi, što bi rekao Đole.

Zlatko Romić

Miran završetak sjednice Skupštine općine

Vruće teme za hladnije dane

Odbornici Skupštine općine kao da su jedva čekali završetak „prvog polugoda” i odlazak na odmor do sljedećeg, rujanskog zasijedanja. U prilog iznesenoj tvrdnji ide i dnevni red sačinjen, uglavnom od „neutralnih” i „pomirljivih” točaka.

Istina, sam početak sjednice odlagan je prijedlozima odbornika da se u dnevni red uvrste pitanja formiranja anketnog odbora glede financiranja „Népköra”, te rasprava o uređivačkoj politici Radio-Subotice. Ipak, najzanimljivijim se pokazao prijedlog šefa odborničke skupine SPS Dušana Stipanovića oko izglasavanja (ne)povjerenja dopredsjednici grada Stanki Kujundžić. Podsjetimo, Stipanović je u ime 11 odbornika ovo pitanje pokrenuo još na prošloj sjednici (22. svibnja) kada je Skupština zbog „nekompletnog” zahtjeva (tražen je pisani) odbila glasovati, te donijela odluka da se to učini na prvoj narednoj. Međutim, prema riječima gradonačelnika Józsefa Kasze, i ovoga puta zahtjev nije bio kompletan (!) što je izazvalo nezadovoljstvo ne samo u redovima SPS, nego i DZVM, pa je Gyula László ovakav stav gradonačelnika okarakterizirao kao neprincipijelan, savjetujući mu da „pročita zapisnik” s prošle sjednice. Ipak, sve se uglavnom završilo na ovome, a pitanje (ne)povjerenja dopredsjednici još je jednom odloženo.

Teško je procijeniti što je dulje trajalo: prijedlozi za uvrštenje pojedinih pitanja u dnevni red ili sama sjednica. Naime, sve do 15. točke odbornici gotovo da i nisu izlazili za govornicu. Tek je pitanje raspodjele općinskog novca subotičkim sredstvima informiranja izazvalo diskusiju, uglavnom oko visine iznosa gdje bi kriteriji bili naklada i periodika izlaženja (novine), a ne „dopadanje” uređivačke politike. Takav stav zastupali su Mirko Bajić (GPS) i Mirjana Čukvas (SPS), s tim što je Bajić iznio i kon-

kretnu korekciju predloženih iznosa. Slično stajalište zastupao je i Ferenc Sinkovits (DZVM) koji je za subotičko dopisništvo „Magyar Szó” predvidio 50.000, „Subotičkim novinama” 40.000, „Szabad Hét Napu” 30.000, a ostalima po 10.000 dok bi preostalih 20.000 namijenilo „posebnim danjima” tijekom godine. Dušan Stipanović postavio je pitanje stručnosti osobe koja je dala komentar u prijedlogu oko raspodjele sredstava glede uređivačke koncepcije tjednika „Dani”. Pri kraju ocjene uređivačke koncepcije lista stoji: „Orijentacija lista od osnivanja je bila da se afirmativno ističe i tumači država i srpski nacionalni interes i duhovnost (...) Istovremeno, to je dovodilo i do političke minorizacije nadležnosti lokalne vlasti i politike interesa građana mađarske i hrvatske nacionalnosti.” S ovakvim stajalištem Stipanović se nije složio, te je predložio da se ovo pitanje još jednom razmotri. S druge strane, odbornici Károly Dudás i Ágota Gubás (OSSM) zastupali su stajalište da „onaj tko čita 'Dane' zna kakav im je odnos glede grada i lokalne samouprave”.

Ipak, nijedna od ovih primjedbi nije ostala odbornike potaknula na diskusiju, a raspodjela sredstava predlagача usvojena je većinom glasova. Prema tome, od lokalnih novina financijsku pomoć su dobili: „Magyar Szó” 60.000; „Subotičke novine” 50.000; „Szabad Hét Nap” 40.000; „Dani”, „Dnevnik”, „Képes Ifjúság”, „Uj Hét Nap” i „Žig” 5.000, dok je preostalih 15.000 dinara namijenjeno za financiranje „posebnih izdanja i drugih potreba”, kako u prijedlogu stoji.

Po skraćenom postupku usvojena je odluka Izvršnog odbora, donijeta 3. srpnja, da gradski prijevoz od 1. rujna poskupi za 21,7%, tj. sa sadašnjih 80 para na 1 dinar, a u prigradskom za 19,10%

(z. r.)

Subotičani u sastavu republičkog izaslanstva

Razvoj suradnje sa Segedinom

Zahvaljujući posredovanju čelnika subotičke lokalne samouprave, 8. je srpnja republičko izaslanstvo, predvođeno ministrom za privatno poduzetništvo g. Radivojem Đukićem, posjetilo Segedin. U sastavu ovog visokog državnog izaslanstva bili su i predstavnici općine Subotice, József Kasza, Ilija Šujica, László Józsa i Illona Molnár.

Tijekom jednodnevnog radnog posjeta ovo je izaslanstvo primio gradonačelnik Segedina g. István Szalai, te je u razgovoru konstantirano da se odnos između ova dva bratska grada počeo popravljati. Izaslanstvo je bilo primljeno i u županijskoj privrednoj komori, gdje je razgovarano o konkretnim koracima privredne suradnje između dvije države. Naravno, nakon ukidanja sankcija. Dogovoreno je, također, da se formira mješovita komisija koja će planirati, te raditi na operacionalizaciji buduće suradnje. Općinsko je izaslanstvo posjetilo Deszk, selo nadomak Segedina, i tom prilikom posjetilo vrtić i školu, a predstavniku srpske manjinske samouprave upućen je poziv da posjeti Suboticu. Gradonačelniku Segedina pak upućen je poziv da bude gost ovogodišnje „Dužijnice”.

(t. ž.)

Učeni neuko o subotičkoj Gimnaziji

dbornici Skupštine općine Subotica su formirali Organizacijski odbor za 250 godina postojanja subotičke zije koja će biti 1997. godine. Kao što me, poznato i već odavno nepobitno mo, počeci subotičke Gimnazije sežu u 1747. godinu. Te godine je franjevac Toma Porubsky, na molbu gradskoga arstva, počeo predavati latinski jezik koj mladeži koja je željela steći srednjsku izobrazbu da bi kasnije mogla vršiti orne upravne službe koje su u ono doba znavanja latinskoga jezika bile nazamis- zato se ta prvobitna gimnazija zvala o Latinska škola, odnosno gramatikalna, bila usredotočena na učenje gramatike og jezika. To je školovanje isprva trajalo line. Sačuvan je dokument kojim grad- oglavarstvo Subotice 29. siječnja 1750. donosi odluku da profesor Tomi kom plati 40 forinta za trogodišnji etni rad (vidi kopiju toga dokumenta u „244. godina subotičke Gimnazije - A ves Szabadkai gimnázium, Izveštaj - v 1747-1991“, Subotica 1990/91., str. 7.).

subotičkoj Gimnaziji, o njezinim ma, razvoju, strukturi i promjenama rotekla dva i pol stoljeća postoji obilna eljita znanstvena literatura, pa sma- da nije potrebno ovdje ponavljati ono u njoj dokumentirano, napisano i itno dokazano, te je svakom pismenom u dostupno.

omenimo, prije svega, veliku rafiju Subotice iz pera Istvána Iványija dkai szabad királyi város története“, II. Povijest Subotice slobodnoga kraljevskog II. dio), Subotica 1892., u kojoj se na stotinu stranica potanko raspravlja otičkoj Gimnaziji (pod naslovom „A sium“, str. 464-532.). Pisac se pri tom podacima uzetim iz gradskoga arhiva, gimnazije i ljetopisom franjevačkoga tana u Subotici. To su prvorazredni ni izvori o subotičkoj Gimnaziji koji se gu staviti u pitanje.

među dva svjetska rata o ovoj temi piše Stajić u članku pod naslovom „Gradska

gimnazija u Subotici 1747-1918“ (usp. Glasnik Jugoslovenskog profesorskog društva XVIII/11-12, Beograd 1938., str. 973-989). Jezgrovito i dokumentirano piše o povijesti subotičke Gimnazije i dr. Matija Evetović pod naslovom „Iz prošlosti subotičke Gimnazije“ (povodom 200-godišnjice osnutka) - usp. spomen knjigu „Potpuna muška gimnazija u Subotici“, Izveštaj za školsku 1946/47. godinu, Subotica 1947., str. 3-6, na čijim koricama piše: 200. godišnjica Gimnazije 1747. - 1947.

O drevnoj povijesti subotičke Gimnazije pišu također dr. Ante Sekulić u knjizi „Tragom franjevačkog ljetopisa u Subotici“, Split 1978., str. 74-78. i Eva Tatić, profesor povijesti u članku „Istorija gimnazije u Subotici“ objavljenom u već spomenutom Izveštaju - Ékönyv posvećenom 244. godišnjici Subotičke gimnazije, izd. u Subotici 1991., str. 5-21.

Stoga ne znam je li uopće uputno i potrebno ulaziti u raspravu s člancima A. Meandžije i prote Dragana Terzića koji u „Politici“ od 10. i 12. srpnja 1995. pokušavaju staviti u pitanje očevitne i davno poznate činjenice o subotičkoj Gimnaziji, te po svaku cijenu sačuvati neki novopečeni fiktivni primat Srpske gimnazije u Srijemskim Karlovcima osnovane 1791., tj. 44 godine nakon subotičke. Čini mi se da je ta rasprava suvišna jer spomenuti člankopisci ne polaze sa znanstvenih pozicija - ne opovrgavaju naime podatke postojeće literature (koju, čini se, ni ne poznaju), niti iznose dokumente u prilog svoje tvrdnje -, nego s pozicije politikantskog sumnjičenja, što je vidljivo iz zaključnih riječi Terzićevog članka „Bogoslovija nije gimnazija“. Naime, on se boji „da bi se i ovde htela dokazati neka 'tisućljetna' kulturna tradicija jednog naroda i dominacija nad drugim narodom koga smatraju manje kulturnim i manje 'europskim',...“.

Ne, gospodine Terziću, ni odbornicima Skupštine općine Subotica, ni ostalim građanima Subotice nije ni na kraj pameti potcjenjivanje Srpske gimnazije u Srijemskim Karlovcima zato što je 44 godine mlada od subotičke. Mi jednostavno želimo proslaviti jubilej naše gimnazije bez preziranja jubileja

vaše gimnazije. Prijateljski vam preporučujemo, kao i A. Meandžiji koja Vas je potakla na pisanje, da najprije proučite povijest subotičke Gimnazije na temelju navedene literature, pa tek onda smirno i razložno iznesete vaše eventualne kritičke primjedbe na naš jubilej. Također bi bilo poželjno da upoznate neke elementarne činjenice, ispravite neke teškokalibarske pogreške i dezinformacije. Na primjer, dokument o počecima subotičke Gimnazije, odnosno gramatikalne škole ne nalazi se u franjevačkoj crkvi u Subotici, kako uporno ponavljate s A. Meandžijom, nego u franjevačkom samostanu. Nadam se da razlikujete crkvu od samostana. Nadalje, ta gimnazija nije bila „privatna rimokatolička Bogoslovija (sjemenište)“, kako pišete, nego javna gradska srednja škola namijenjena izobrazbi neklerikalne mladeži. Doduše, istina je da je u franjevačkom samostanu u Subotici 1776. godine osnovana visoka filozofska i teološka škola za izobrazbu i odgoj budućih svećenika Salvatorijanske provincije kojoj je taj samostan u ono vrijeme pripadao, ali ta je škola bila potpuno neovisna o subotičkoj Gimnaziji, premda su na ovima većim dijelom XVIII. stoljeća predavali učeni franjevci koji su svoje profesorske diplome i akademske naslove stjecali na raznim srednjoeuropskim filozofsko-teološkim fakultetima i sveučilištima.

Kao što vidite, gospodine Terziću i gospodo Meandžija, Subotica je imala ne samo gimnaziju 1747. godine, nego i visoku filozofsko-teološku školu 1776. godine. Pa kao što ćemo 1997. slaviti 250. godišnjicu subotičke Gimnazije, tako ćemo na godinu proslaviti 220. godišnjicu visokog školstva u Subotici. To je zasada moj osobni prijedlog koji će grad Subotica, nadam se, prihvatiti. Nemojte nam zavidjeti. Ni mi vama ne zavidimo. Iskreno se radujemo svakom vašem uspjehu i slavlju. Ako ste vi malo kasnije dobili prvu gimnaziju i visoku filozofsko-teološku školu nego mi, niste krivi ni vi, ni srpski narod, nego nesretna turska okupacija od koje smo se mi prije oslobodili nego vi.

Tome Rundovčanin

organizaciji JKP „Vodovod i kanalizacija“ i Otvorenog sveučilišta

Eko kamp „Bučko“

deni željom da mladima izgrade svijest o značaju vode kao nog resursa koji iz godine u godinu postaje sve siromašniji, te da j način „lobiraju za razne oblike borbe za vodu kao resurs“, dvije botičke organizacije, Otvoreno sveučilište i JKP „Vodovod i zacija“ uz financijsku potporu više tvrtki i poduzetnika, organizirale veni eko kamp u zemlji pod nazivom „Bučko“. Za desetak dana a trajanja, 35 srednjoškolaca iz Srbije i tzv. Republike Srpske, ogate sadržaje koji su se odvijali tijekom prijepodneva, upoznavali bitno što se tiče vodosnabdijevanja: tehnologiju proizvodnje pijaće njezino crpljenje, te pripremu za korištenje i distribuciju, kao i m prečišćavanja otpadnih voda. Budući je ovo imalo oblik vačkog rada, mladi su tako iz prve ruke neposredno saznali upni vodni sustav. Poslijepodnevne sate, pak, provodili su u ynom radu u različitim radionicama, kao što su likovne, glazbene, rske... te uz pregršt sportskog programa. Iako je ove godine kamp ziran samo za jednu smjenu, organizatori su za iduću godinu i više smjena i veći broj sudionika.

(lj. k.)

Ljetna škola na Otvorenom sveučilištu Upoznavan je osnova marketinga

„Otvoreno sveučilište se sukcesivno bavi problemima koje interesuju mlade ljude, te im kroz različite organizovane akcije pruža mogućnost njihovog upoznavanja i promišljanja. U ovoj kući nismo podlegli nikakvom kukanju, nego smo uvek spremni da se suočimo sa problemima koji su sada prisutni i koji će tek dolaziti, kao i da nalazimo njihova rešenja.“ Ovim se je riječima Dušan Torbica s Otvorenog sveučilišta obratio novinarima prilikom najave ovoljetne škole marketinga, koji se u njihovoj organizaciji odvija u okviru projekta „Edueta“. On ove godine ulazi u treću godinu svojega postojanja. Preko 200 mladih ljudi je tijekom posljednje dvije godine prošlo u nekoj od organiziranih škola. „Ukupni rezultati su dobri, a interesovanje je sve veće“, ocijenio je Torbica do sada postignuto u ovome projektu.

Razlozi koji su ih naveli da organiziraju ljetnu školu marketinga jesu u činjenicama što ova oblast kod nas predstavlja veliku nepoznanicu, i drugoj, važnijoj, što se na ovakav način mladi ljudi uključuju u neku vrst kreativnog rada. Školu marketinga, koju je pohađalo dvadesetak mladih Subotičana, vodio je prof. dr. Stevan Vasiljev sa subotičkog Ekonomskog fakulteta i jedan od vodećih stručnjaka iz ove oblasti u našoj zemlji.

(lj. k.)

Prof. dr. Tomo Vereš, redovni profesor filozofije na Filozofskom fakultetu Društva Isusove u Zagrebu

IZ „BAČKE” U DOMINIKANSKI RED

Nogomet me je doveo dominikancima, a on me je i spasio za dominikance od avanture bračnog života • Trebali bi ustanoviti pripremni odbor za proslavu 100. obljetnice NK „Bačke” • Danas prisustvujemo velikoj renesansi Aristotelove i Akvinčeve filozofije • Tiraninovoj zloći i okrutnosti ne

Otac Tomo Vereš dobro je poznat ne samo subotičkoj kulturnoj javnosti nego i šire. Jer ovaj je sveučilišni profesor filozofije u Zagrebu dionik epohalnih događanja i rasprava općih značajki. Dobar je znalac marksizma iako je katolički dominikanski redovnik. To je osvjedočeno u dvjema knjigama: „Filozofsko-teološki dijalog s Marxom”, Zagreb 1978. te „Pružene ruke”, Zagreb 1989. Doda li se tomu da je jedan od najboljih poznavalaca srednjovjekovne filozofije u nas, te vrsni njezin prevoditelj (vidi „Izbor iz djela” Tome Akvinskog, Zagreb 1981., i „Philosophia realis” od Alberta Velikog, Zagreb, 1995.) dobijamo zaokruženu sliku jednog od najeminentnijih subotičkih umova ovog stoljeća. Veliki zaljubljenik u svoj rodni grad, otac Tomo ga svake godine posjećuje na ferijama. Velika je šteta tu priliku ne iskoristiti i za jedan razgovor.

Jedini ste dominikanac ne samo iz Subotice i Bačke, nego od Budimpešte do Atene. Kako ste zalutali među „bile fratre”, u „Red braće propovjednika”?

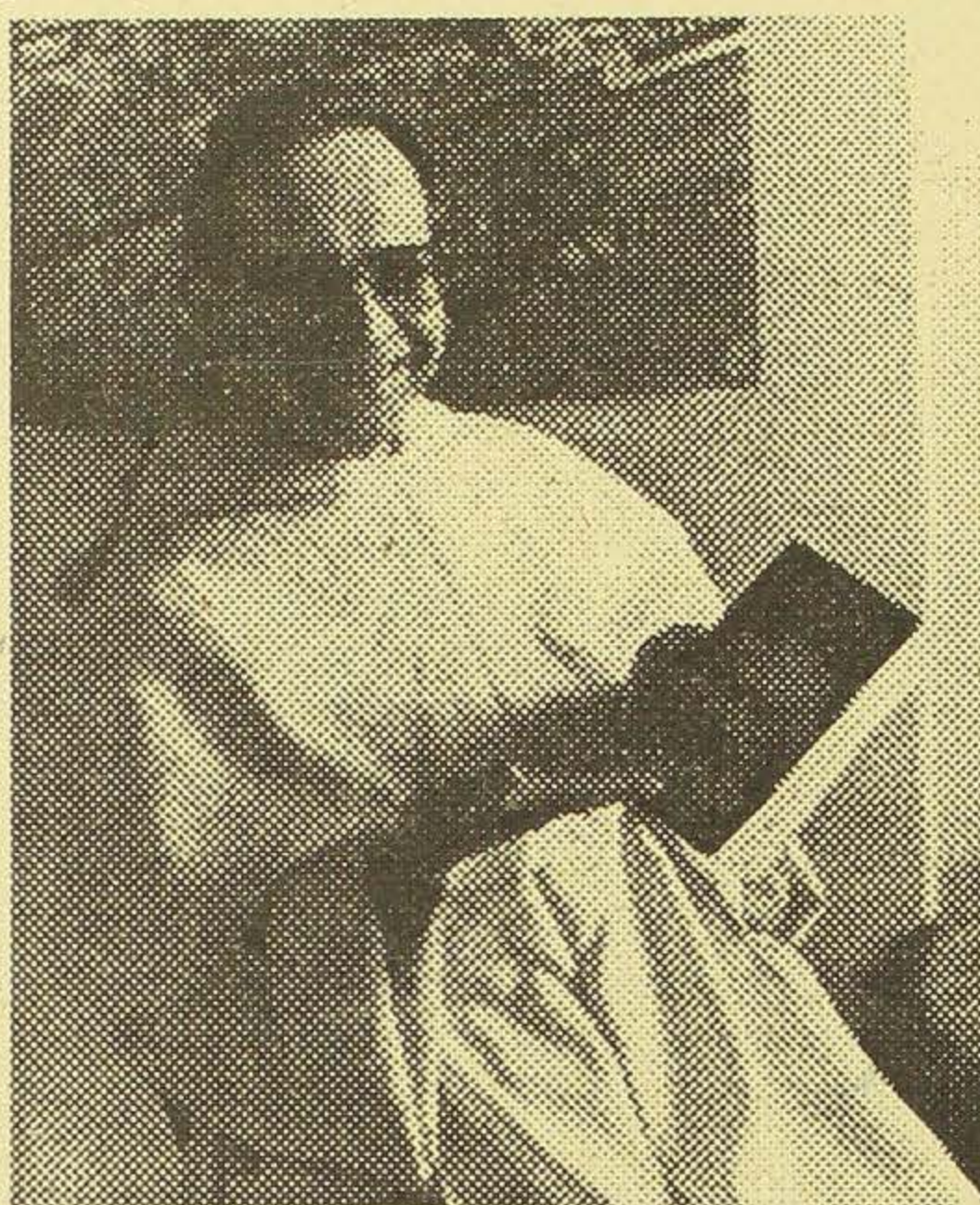
T. V.: Da vam pravo kažem, ne znam ni sam. Bog zna. Znam da do svoje 17. godine uopće nisam pomišljao biti ni biskupijski svećenik, ni redovnik - dominikanac. Prvog dominikanca sam vidio u proljeće 1946. na Somborskom putu. Zbog bijelog odijela (habita) i odrpanih cipela koje je nosio mislio sam da je neki „bohac” ili u svakom slučaju neki Indijac. Jedan prijatelj mi je rekao da to nije Indijac, nego dominikanac, „bili fratar” iz Dalmacije. Nije mi bio nimalo simpatičan, a potogovo je daleko bila od mene svaka pomisao da jednoga dana i sam postanem takav „bohac”. U kasnu jesen iste godine dogodila se prekretnica. Spomenuti prijatelj me zamolio da dođem igrati nogomet s „ministraćima” Male crkve kod Kalvarije jer „bili fratri” iz Dalmacije puštaju mladariju da se lopta do mile volje. Osim toga, dodao je, uskoro će biti veliki okršaj s „ministraćima” senčanske crkve sv. Jurja u Bajnatu koji imaju jaku ekipu, a moramo ih pobijediti na njihovom terenu kod Spartakovog igrališta. Ja sam još od 1942. bio „Bačkin” igrač (Bácska kölyök, tj. pionir) i bio sam poznat kao brzo desno krilo ili centarfor i opasan golgeter. Prihvatio sam prijateljevu molbu tim više što je trebalo pobijediti „Bačkine” glavne suparnike, „Spartakove” momčice koji su ministrirali u crkvi sv. Jurja. I bome smo pobijedili opasnog suparnika s 2 : 1, a ja sam baš potkraj utakmice „nasamario svoga čuvara, pobigo mu i postigo” pobjedonosni gol. Možete misliti kakvo je bilo slavlje u Maloj crkvi, u Rundovu i Gatu. Tako sam se, dakle, zbog nogometa sprijateljio s dominikancima.

Nogomet i filozofija

Što je slijedilo nakon toga?

T. V.: Budući da sam među „ministraćima” bio najstariji, dominikanci su me zamolili da čitam poslanicu na nedjeljnoj misi u 9 sati za

dake. Prvi put sam nastupio na I. nedjelju Adventa 1946. Osjetio sam da moja riječ ima neku snagu. Čitao sam odvažno, glasno i jasno. Primijetio sam da vjernici pažljivo slušaju. Sada vidim da sam već te nedjelje neformalno postao član „Reda braće propovjednika”. Ali postati pravi dominikanac, to ipak nije išlo tako glatko, pa ni sada nije jednostavno. Priznat ću vam iskreno da sam se kao 17-godišnjak „ozbiljno” zaljubio u jednu djevojku koja je bila u mješovitom pjevačkom zboru kod dominikanaca. No, to je trajalo vrlo kratko jer ona je jako volila

Tomo Vereš: Govorimo istinu i činimo dobro

filmove i ples, a ja nogomet. Nismo našli zajednički jezik i ja sam ubrzo shvatio da bračni život nije za mene. Dakle, nogomet me je doveo dominikancima, a nogomet me je i spasio za dominikance od avanture bračnog života, kojemu inače svaka čast, ako čovjek ima strpljivosti za žensku čud. Na moje dominikansko zvanje presudno je utjecala knjiga „Otac zapadne kulture” engleskog pisca G. K. Chestertona, koja majstorski pokazuje osobu i djelo jednoga od najvećih dominikanaca i mislilaca svjetske povijesti Tomu Akvinskog. Moja ljubav prema Tomi i njegovom djelu postala je tako velika da me ništa nije moglo otrgnuti od nje. Ukratko: nogomet, te filozofija i teologija Tome Akvinskog učinili su od mene dominikanca, onakvoga kakav jesam. Htio bih biti bolji i pametniji nego što jesam. To ponekad uspijeva, a ponekad ne. No, Bog pomaže.

Vi ste, dakle, već od 1942. godine član Nogometnog kluba „Bačka”, a čini se da ste i danas „Bačkin” veteran. Uskoro, tj. 2001. godine „Bačka” kao najstariji klub na ovim prostorima slavi veliki jubilej: 100. godišnjicu postojanja. Jeste li uključeni u pripremni odbor za proslavu i sprema li se neka velika „Bačke” dostojna monografija za taj izuzetan jubilej?

T. V.: Da, član sam „Bačke” od 1942. godine, kad mi je bilo 12 godina, a sada sam

član kao veteran. To mi je jedno od najdražih članstava i ponosim se njime. Nisam član nikakvog pripremnog odbora za proslavu 100. obljetnice „Bačkinog” postojanja i ne znam postoji li uopće takav pripremni odbor. Ako ne postoji, onda bi ga zaista trebalo što prije ustanoviti, izraditi detaljan plan i program za veliku proslavu i započeti s temeljitim radom jer vrijeme brzo prolazi. Ako je „Bačka” nemoćna i siromašna, siguran sam da će joj pomoći gradska uprava jer g. J. Zec Kazsa, gđa Stanka Kujundžić i ostali odlični suradnici dovoljno su jasno dokazali da znaju vrlo uspješno zastupati interese Subotice i u ovim najtežim prilikama. Oni će nedvojbeno sve učiniti da se 100. obljetnica „Bačke” dostojno proslavi ne samo u regionalnim uvjetima, nego i u srednjoeuropskim. Trebalo bi hitno pristupiti pisanju nove „Bačkine” monografije, i to početi ozbiljnim znanstvenim istraživanjima po raznim arhivima. Naime, u monografiji iz 1971. i 1991. ima prilično nejasnoća, propusta, pa čak i netočnosti. Na primjer, Netoj nije umro 1942. kako piše u tim monografijama, nego 1943. U monografiji iz 1991. pogrešno piše na kraju „Registar imena”, jer se registriraju zapravo prezimena abecednim redom. Osim toga, među prezimenima nema onih koja počinju sa slovom „R”, npr. Rajčić Josip, dugogodišnji prvotimac „Bačke”, također Rem Tibor itd.

I u sutonu marksizam na djelu

U Titovoj Jugoslaviji imali ste ugled izuzetnog katoličkog stručnjaka za filozofiju Karla Marxa i marksizam. Mnogi su marksisti simpatizirali i odobravali Vaše stavove, a neki su se dogmatski marksisti vrlo ljutili zbog Vašeg pisanja. Kažite, kakav je sada interes za Marxa i marksizam u svijetu? Utječe li marksizam na ikoga danas?

T. V.: Ne, ne utječe. U stalnom je opadanju. U Europi ga praktično nema. Bivši marksisti danas se stide da su bili ono što su bili. Nešto marksizma ima u Kini i u nekim drugim zemljama Istoka, ima ga na Kubi i ponešto u Latinskoj Americi, ali i tamo je u izumiranju. Mislim da marksizam definitivno silazi sa scene svjetske povijesti. Naravno, to ne znači da ljudi prestaju marksistički misliti. Marksistički mentalitet prema kojemu je materijalna, ekonomska osnovica ljudskog života najvažnija još je na djelu kod mnogih ljudi, običnih građana i velikih intelektualaca, koji se inače zaklinju da je marksizam bio velika zabluda i prijevara čovječanstva. Tako jedna moja doktorantkinja u Zagrebu neprestano piše vrlo oštre i inteligentne članke protiv zabluda marksizma, a kada tumači ljude i događaje srednjeg vijeka, služi se otrcanim marksističkim klišeima. Rekao sam joj da nema ništa od njezinog doktorata dok temeljito ne preispita svoje marksističko shvaćanje srednjega vijeka. Jer ona želi doktorirati upravo na političkoj filozofiji Tome Akvinskog. Tomu je od mene naučila čitati nemarksistički, ali cijeli srednji vijek još nije. Nije lako osloboditi se marksističkog men-

lita. Rekao sam joj da mi se čini da će doktorirati kada ja budem pošao u Irinu, tj. 2000. godine, ako Bog da da je živi. A onda ćemo 2001. proslaviti 100. godišnicu naše „Bačke“, koja je trajnija i važnija od Marxa i marksizma.

Kakav je ovaj stoljeća karakterizira odsutnost vladajućeg filozofskog sustava. Brzo su nestali egzistencijalizam, strukturalizam, postmoderna... Kako ocjenjuje stanje filozofske misli danas?

T. V.: O ovim pitanjima trebali bi smo razgovarati izvan „Žiga“, u nekom stručnom časopisu. No, kada ste već postavili pitanje, red je da odgovorim na nj onako kako se čini većini čitatelja „Žiga“. Po mom mišljenju posljednji veliki filozof u klasičnom smislu riječi bio je Martin Heidegger (1889-1976). Suprotno uobičajenom mišljenju on nije bio egzistencijalist. Dapače, oštro je opovijestio protiv Sartrea koji ga je odmah proglasio II. svjetskog rata svrstao među „teorijske egzistencijaliste“. Heidegger je bio tražitelj Istine, a ne pomodni egzistencijalist. I nije bio ateist, nego kršćanin-katolik koji je tražio da bude pokopan po katoličkom obredu (vidi moj prilog „O stvarima Martina Heideggera“ u časopisu „Obnovljeni život“ br. 1/1977, str. 5-6). Nakon njegove smrti nema velikih promjena. U novije vrijeme posvuda u svijetu se pojavila neke univerzalne filozofije poput one Aristotela u starome vijeku i Tome Akvinskog u srednjem vijeku. Zato danas živimo u velikoj renesansi Aristotelove i Akvinskove filozofije. Po mom mišljenju to je filozofija budućnosti, iako se još ne može reći kako će ona konkretno izgledati. Biti takva kakvom je učinimo mi današnji ljudi mudrosti (= filozofiji).

Suzbijanje vlastita egoizma

Na kraju 20. stoljeća. Još nas samo pet godina dijeli od njegovog svršetka. S obzirom na takvu rata u njemu (I. i II. svjetski rat, pa najgori je buknuo 1991.) mo' se li se govoriti o općoj zapadne, europske civilizacije u cjelovitom smislu?

T. V.: I ovo je pitanje za stručnu raspravu u „Žiga“. No, evo moga kratkoga odgovora. Ne vjerujem u Spenglerovu apokaliptičku viziju svršetka svjetske povijesti i naše civilizacije. Što više, uvjeren sam da je prešarna. Ako pod zapadnom civilizacijom razumijevate njezin materijalni razvitak i napredak, onda se slažem da takva civilizacija propada, propadala je i propadat će. Ali, naša uljudba je prvenstveno duhovna snaga koja ima svoje čvrste korijene u kršćanskoj civilizaciji, u žilavoj povijesti i bogatstvu naroda i osobito kršćanstva. Ta je naša uljudba nerazoriva. Da se uroti protiv nje cijeli pakao na čelu sa Luciferom i njegovim slugama na Zemlji, neće joj biti šteta. Budite sigurni. U to sam potpuno uvjeren. Zato ne vjerujem nikakvim sektama i apokaliptičarima, Nostradamusima, modnim vračarama i horoskopima koji alarmino nagovještavaju skorašnju propast svijeta. To su obične gluposti kojima nasjedaju oporni ljudi. Ovaj svijet će svršiti jednog običnog dana, preobrazit će se u novi svijet na onoga dana koji je odredio Onaj koji je i stvorio. A to nismo ni ja, ni Vi, ni onaj, niti ikoji čovjek. Ne znam jesmo li umrli?

Sakako. Naše prostore karakterizira nepostojanje dijaloga. Zašto je dijalog teška stvar?

T. V.: O tome sam već mnogo pisao, osobito u svojoj knjizi „Pružene ruke“ (izd. Filozofsko-teološki institut DI, Zargeb 1989.), navlastito na stranicama 229-238. itd., pa to ne bih ponavljao. Ipak odgovorit ću vam sasvim ukratko: nema pravog dijaloga zbog teško iskorijenjivog egoizma pojedinaca, skupina, klanova, stranaka, nacija, država, saveza, federacija, konfederacija, političkih blokova, nekih religijskih konfesija itd. Čim prestanemo optuživati „druge“, nabrajati njihove grijehe i počnemo mestiti ispred svoje kuće, dijalog će započeti i donijet će mnogo dobra. Hajde pokušajmo tako nešto, bez obzira da li će nas druga strana slijediti u suzbijanju vlastitog egoizma. Vidjet ćete da će istina i dobrota na kraju krajeva pobijediti. Nemojmo se natjecati s drugima u laži i zloći. Govorimo istinu i činimo dobro. To će onda biti dijalog istine s laži i dobrote sa zloćom. Vidjet ćete kako je interesantan i uspješan takav dijalog.

Zar mislite da će takav dijalog uspjeti u našim uvjetima razularenih nacionalnih strasti? Nije li kod nas na djelu jedan primitivni, plemsko-folklorni pristup ljudskoj zbilji?

T. V.: Razumijem težinu vašeg pitanja. Znam kako je krvava stvarnost o kojoj

govorite. Ali, vjerujte da je jedini put rješenja put istine i dobrote. Drugog put nema. Zato bih svoj odgovor volio zaključiti riječima koje sam napisao nedavno u tjedniku „Nedjeljna Dalmacija“ (5. svibnja 1995., str. 41), govoreći o suvremenoj nacionalnoj tiraniji i nacionalnim tiranima: „Što je tiranin okrutniji, to će prije propasti. Protiv njegovih laži ne treba se boriti svojim lažima, nego samo istinom. A tiraninovoj zloći i okrutnosti ne treba suprotstavljati svoju zloću i okrutnost, nego samo dobrotu, pa makar ona često izgledala nerealna i naivna. Upravo ta naoko nemoćna istina i naivna dobrota potkrijepljena upornom borbom za pravednost, oslobodit će nas od današnjih nacionalnih fūhrera i krvnika.“

Što mislite o našim Bunjevcima - nehrvati?

T. V.: Poštujem svačije opredjeljenje ako nije nametnuto izvana. Ako je pak nametnuto s nekom sumnjivom politikantskom računicom, onda ga osuđujem kao i svako drugo nasilje. Meni se čini da su Bunjevci - nehrvati srazmjerno vrlo mlada i čudna politikantska tvorba. To mi dođe kao Šumadinci - nesrbi, ili recimo Švabe - nenijemci...

Tomislav Žigmanov

z penzionerske bele'nice

Oslobodi nas Bože - oslobodilaca!

Ne slažem se sa onima koji kažu da je onaj grad, Srebreni Grad, osvojen. Da je zauzet, okupiran, da je pao. Pogrešno. Taj grad je - oslobođen! Oslobođen je (očičen) od sve one dece, žena, starih. I mladih. Oslobođen je taj grad načisto od svih svojih građana. Zato ću ja ONO što ti NEKI čine zvati - OSLOBAĐANJEM, a njih - OSLOBODIOCIMA. A zna se, hvala bogu, šta o tome svemu zapravo mislim(o). I molim Boga da im NE oprost, jer ne znaju šta rade. Znaju.

Možda će neko reći da su u toj igri mnogo suptilnije i komplikovanije stvari nego što ja to svojim penzionerskim mozgom možem da pojmem. Možda. Ipak, šta ja to (penzionerski) kontam? Pa, na primer, to zašto je oslobođen baš taj Srebreni Grad. Zašto? Zato što se taj grad ne zove bez razloga - Srebrenim Gradom. Čuli su njegovi (budući) oslobodioci da se u tom gradu, pod tim gradom, nalazi gomila - srebra. A njima je već počelo da manjka srebra. A manjka im srebra (dobro je i srebro, kad nema zlata) jer troškovi svakog novog oslobađanja nisu mali. I stalno rastu. Raste i broj oslobođenih gradova. Onda, logično, rastu i troškovi. Vidi se (izdaleka) i čuje se (daleko) na čega idu ti oslobodilački troškovi.

Osim toga (još penzionerski mislim) taj grad je na vrlo zgodnom mestu. A, zna se, njima je uvek dobro i ne škodi im da imaju kao svoj, još poneki grad, makar i viška, koji je na zgodnom mestu. Ima tu i drugih razloga za oslobađanje. Govore, na primer, da je ona mala Žepa oslobođena (od svojih građana) u čast i slavu jednog njihovog

dokazano najboljeg snajperiste, koji je baš ovih dana hiljaditi (jubilarni) put ciljao i - pogodio. Za sve što se tamo (za sada samo tamo) dešava, kažu da je nemerljiva zasluga njihovog Vođe, koga Svet već sa razlogom naziva - malim FÜHREROM, a on se ljuti. Zbog onog - mali. Isključivo, kažu, zaslugom one njegove čuvene psihijatrijske obrade, njegovi ljudi (pacijenti) postižu one zaprepašujuće i čudovišne rezultate. Takve rezultate od kojih se svima (ko je ima) diže kosa na glavi.

Zaista, šta se to dešava u glavama tih NEKIH naših Zemaljaca, naših (bivših) zemljaka? Ja ne znam. Ali, znam ko bi to mogao znati. Zna onaj „oslobođeni“ narod. Taj narod bi kvalifikovano, jednostavno i onako narodski rekao (citiram narod):

- Njima su kokoši mozak popile!
- Njima u glavi nisu sve daske na broju!
- Njima fali soli, u svojim glavama nemaju ni grama soli!

Soli? Je li to pomenuta so? Čekajte, pa ako njima fali soli, onda oni imaju dobar razlog da krenu i na onaj - Grad Soli! Zbog soli. Ali, sumnjam da taj Grad Soli, ima toliko soli koliko njima fali. Ipak, neka se građani Grada Soli, pripaze. Neka čuvaju svoj grad, svoje građane, svoju so. Neka čuvaju i onu jednu jedinu svoju - kozu. Jer, možda tim oslobodiocima nisu ni sve kože na broju?

Vidim ja, došlo je takvo vreme da je danas najsigurnije živeti u nekom gradu koji (za njih) nije na zgodnom mestu. U siromašnom nekom gradu u kojem nema srebra, nema soli, nema ništa. Onda, možda, oslobodioci neće doći. I njegovi građani neće morati poći. Iz svoga grada...

Marko Subotički

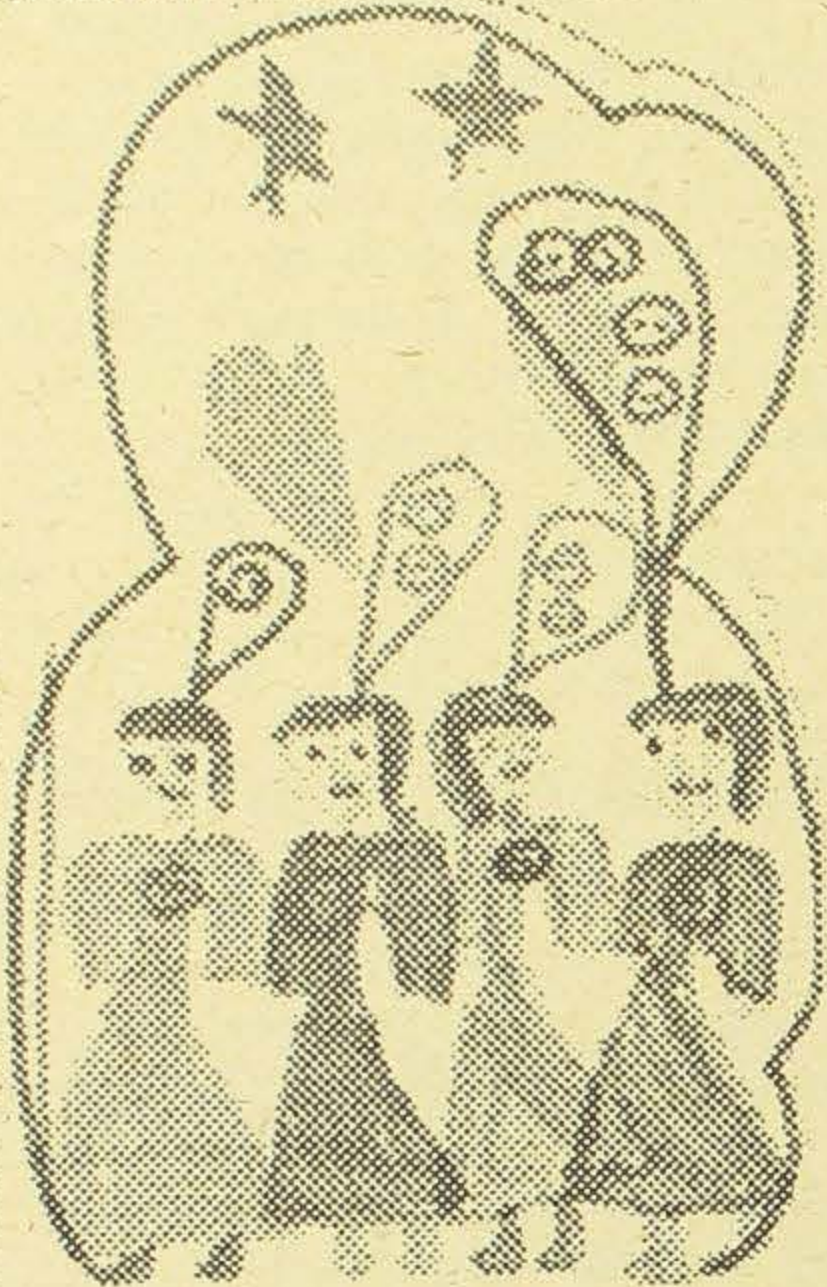
Okom deteta

"Mama me zove mali medo"

U lični kovčez deca do sad su ušli verbalni i likovni zapisi o lepim rečima, blagoslovima, ružnim rečima, snovima, tajnama, dosadama, stidovima i strahovima. S obzirom da su emocije važan segment čovekovog života, i one su našle mesto u ovoj grupi igara. Cilj je bio pomoći detetu da upozna fiziološku, motoričku i čulnu prirodu svojih emocija i obogati emocionalnu sferu pojma o sebi kognitivnim komponentama, to jest shvatanjem.

Kada se osećam veselo?

(Odgovori deca iz vrtića u Tolsto-

Smilja N.: moje drugarice „dugmići“ kad ih sanjam

jevoj)

- Kad me mama miluje.
- Kad dobijem nešto uvek se radujem.
- Kad mi mama kupuje čokoladu.
- ...tu'no?
- Kad me mama istuče tužan sam.
- Kad ne dobijem ništa.
- Kad sam gladna, a već sam puno jela, a mama kaže da ne jedem više.
- ...ljuto?
- Ljut sam kad ne mogu da gledam crtani, pa odlazim u svoju sobu.
- Kad trebam ići negde a ja neću.
- Kad mi pocepaju igračku.
- ...slatko?
- Kad imam rođendan i jedem tortu, veoma se lepo osećam i slatko.
- Kad me neko miluje.
- Kad jedem bombon.

Dijana Kopunović, dipl. psiholog

Servis bele tehnike **FREON** ❄️❄️❄️

024 52 718

Gabrić Grgo

Nikola Kujundžić 10

ul. Pozarečka 11 (22 455)

Subotica

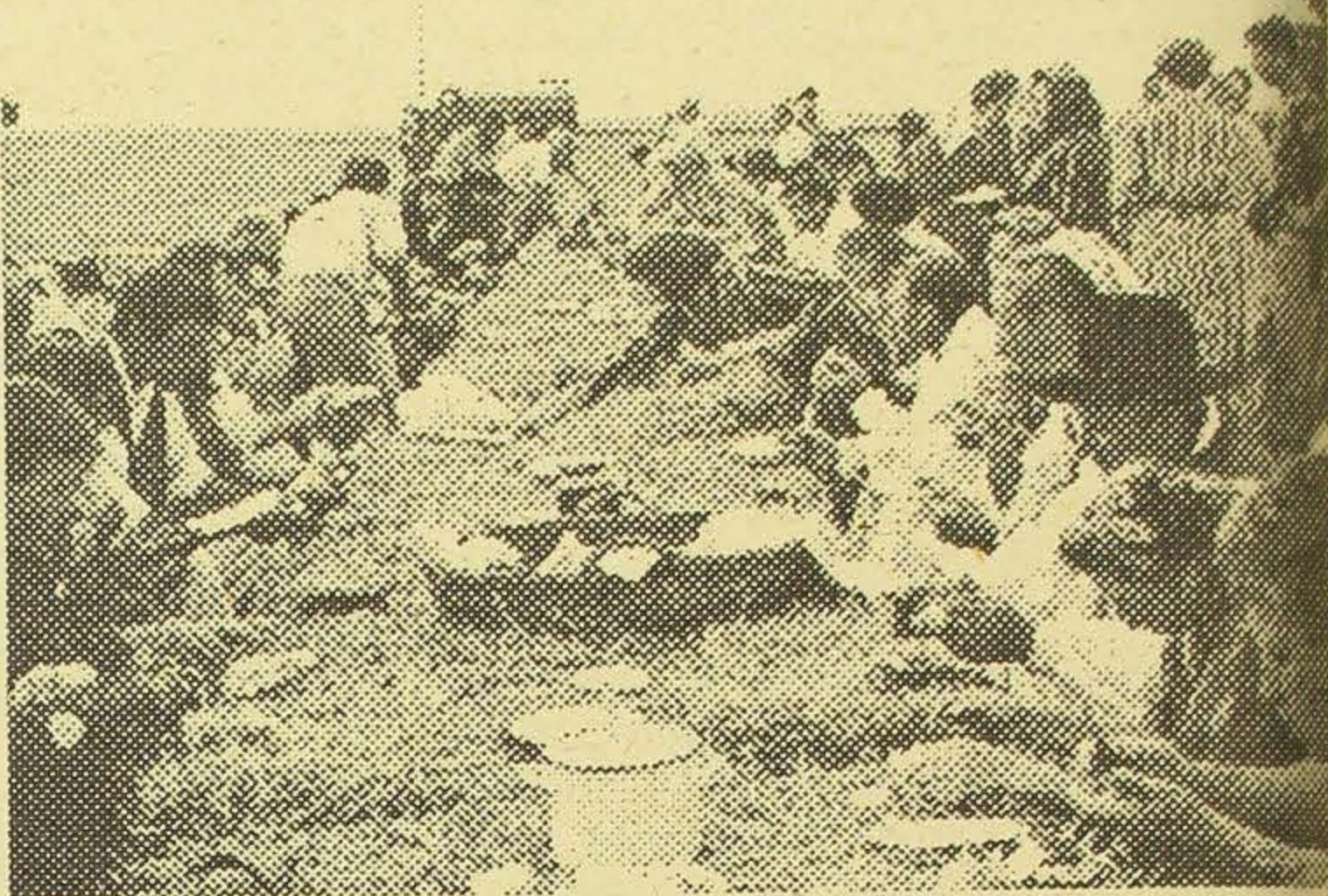
Natjecanje risara u sklopu Dužijance ž95**Ljepota napora težaka**

Nadimak Subotice, u obližnjem selu Ljutovu u ranu zoru, kao nekoć, 14. je srpnja počelo okupljanje risara. Ali ovoga puta ne da bi do kasno navečer kosili žito, radili ris, koji bi pogodili kod gazde, nego da bi pokazali način na koji se je to radilo nekoć, u vrijeme dok mehanizacija nije zakoračila u poljoprivredu... Danas je to samo prigoda da se prikaže način ovoga rada, proveseli nakon svršetka žetve, te prezentira staro ne bi li se cijenilo novo. Nekoć težak posao postao je atraktivna manifestacija.

Dočekani jutarnjom rakijom „dudovačom“, koju je pripremio „domaćin“ posla Blaško Kopilović, vlasnik privatne tvrtke „Zrno-mag“, risari su okrijepljeni krenuli put njive. Prije tradicionalnog „ručka“, slanine s „kiselom“ i crnim lukom, moralo se završiti s pletenjem užadi od žitne slame. Veličina određene površine, koja se trebala pokositi, zahtijevala je 82 užeta. Nakon „ručanja“ risari su na „babici“ s čekićem otkovali kosu, a žene „ručak“ spremile. Jer, dobro otkovana kosa preduvjet je za lakše obavljanje kosidbe. To je umijeće danas isto samo prilika da se vidi kako se je radilo.

Sinhronizirani pokreti tijela kod natjecatelja, kao i njihova lakoća, stvarali su dojam

vezanih snopova i istih složenih u krstine, ostatak pokošenog žita koje nije pokupljeno i svezano u snopove te, na koncu, broj snopova u krstini. Dakle vrjednovala se kvaliteta cijeloga posla. A posao je, po sucima koje je predvodio Bela Ivković, najbolje uradio risarski par iz Tavankuta, Ivan Gedović i Rozalija Bajić. Njihov rad nagrađen je nadnicom od 600. dinara. Drugo mjesto je osvojio također risarski par iz Tavankuta, Josip Zubelić i Emerka Poljaković. Veličina njihove nadnice bila je 300 dinara, dok su se za treće mjesto izborili Ivan Horvacki iz Đurđina s risarušom Klarom Kuiundžić iz

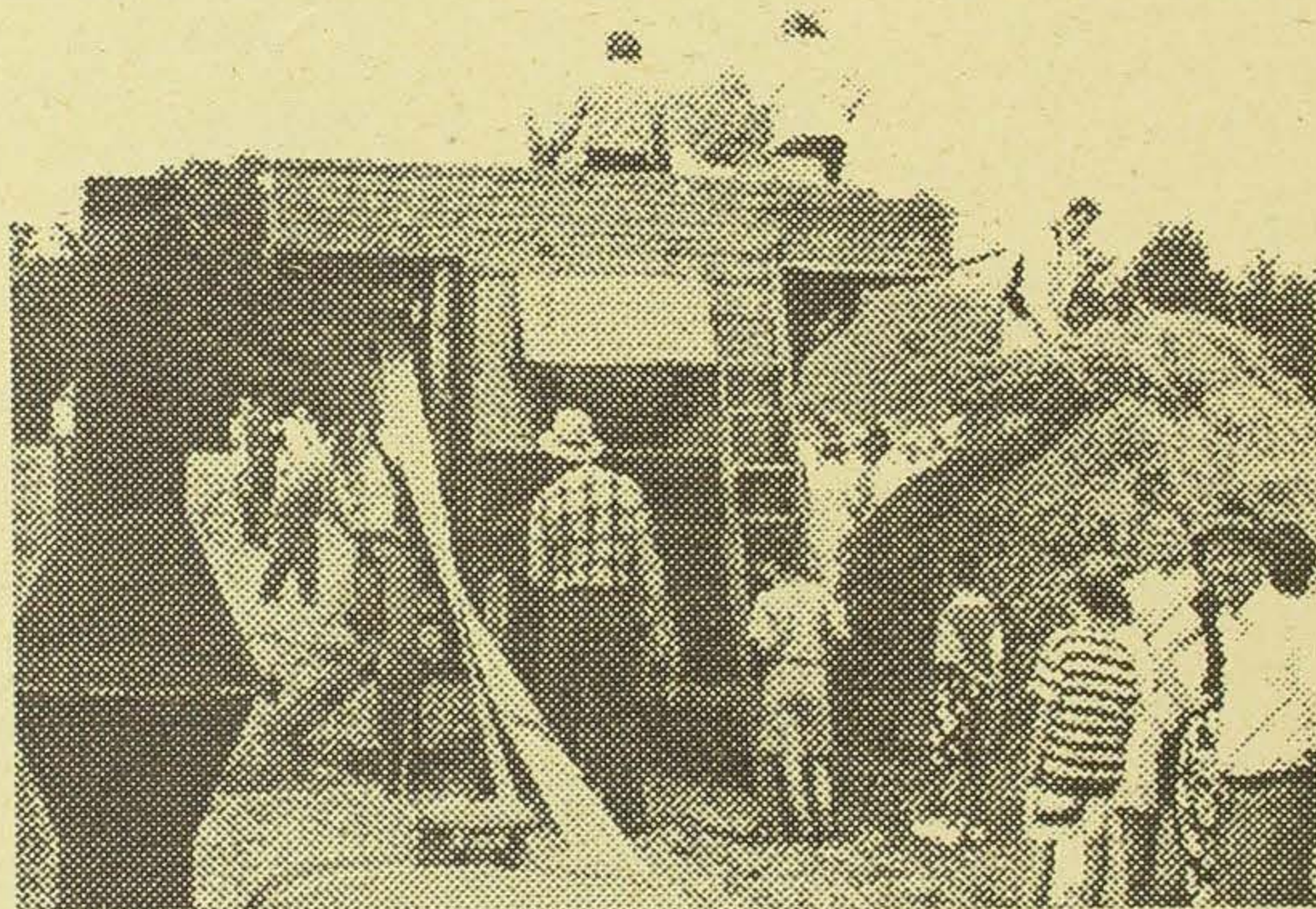
Male Bosne. Ostalim parovima, bilo ih je još 4, kao znak na sudjelovanju dodijeljen je džaka na njivi ovršenog žita koji im je dao gazda. Jer, i ove godine na njivi je bila postavljen vršalica koja je pokošeno žito ovršila. Isti

su se zadovoljili gosti iz Mađarske koji nisu sudjelovali u kategoriji natjecatelja. Budući je njihov način rada drugojačiji. Nakon svršena posla slijedila je svečanost „užna“ kod domaćina Blaška Kopilovića.

Pored 30 gledatelja, radovima na njivi bili su nazočni i čelni ljudi lokalne samouprave. Jozsef Kasza, gradonačelnik, Stanislav Kujundžić i Ilona Šujica dogradonačelnici, Imre Ke

predsjednik općinske vlade, kao i njegov zamjenik, koji je ujedno i predsjednik Organa zacijskog odbora ovogodišnje Dužijance, Ljiljana Vojnić Hajduk. Glavni su pokrovitelji manifestacije „Zrno-mag“ i ZZ „Zrno“ Subotice, dok se natjecanje odvijalo na površinama DD „Peščare“ iz Ljutova.

(t. '.)

da taj posao nije toliko težak, što je naravno privid. Demantirale su to od znoja natopljenje košulje risara i njihova lica.

Vrijednim risarima, s još vrjednijim risarušama, nije bilo potrebno posao brzo završiti, jer brzina nije jedini kriterij koji se uzimao u obzir prilikom ocjenjivanja. Pored nje, važna su bila i brzina pletenja užadi, zatim pravac otkosa, ujednačenost visine strništa, koja ne smije prijeći 8 cm., izgled

РАДОХЕРЦ

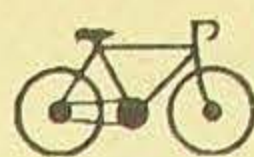
MIKI samostalna vodoinstalaterska radnja

Šarčević Miroslav vodoinstalat

Primamo sve radove na vodovodnim instalacijama kao i održavanje istih... po zahtjevu stranke od 8,00-16,00 časova

da sve teče kako treba

kancelarija: Tel: 024/ 31-598 Matka Vukovića 4 24000 Subotica

Džijanca u Starom Žedniku

Zahvalno, radosno i svečano

U Starom Žedniku je 16. srpnja održana prva ovogodišnja seoska dužijanca, ovog puta bogatija u sadržajini i uspješnija u organizaciji jer su događajima po prvi put crkvenoj zajednici pridružila i Mjesna zajednica. Glavni događaj Dužijance - sv. misu u crkvi služili su vlč. Franjo Ivanković župnik u Somboru i žednički vikar, vlč. Antun Miloš. Ispred mnogih parova došli zahvaliti Bogu za darove im na poljima bili su ovogodišnji bandaš i bandašica Damir Ivković i Marina Ivković. Svečanu misu od žedničkog Doma omladine vodila je vlč. svećanica sv. misu zahvalnicu, koja u Domu i „bandašicino kolo“ su uveličali su gosti, članovi folklorne skupine HKC „Bunjevačko kolo“ iz Čiburaši predvođeni Stipanom Jaramazovićem.

Zahvalnost, poniznost i iskrena radost koji jesu bit žetvenih svečanosti,

bili su vidljivi svugdje - u vijencima žita što su bogato ukasili unutrašnjost crkve; u darovima što su prineseni oltaru;

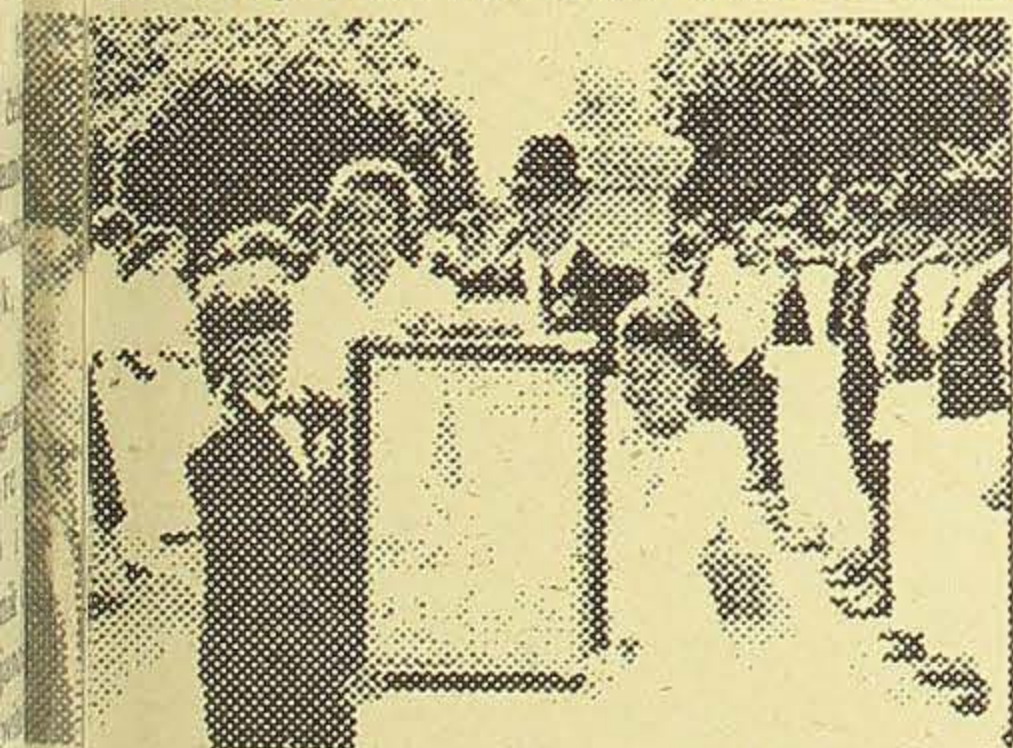
procesiji vjernika oko crkve što označava kršćanski život i put ka nebeskom kraljevstvu; u rukama sklopljenim u molitvi; u igri i pjesmi. I ova Dužijanca pokazala je svu ljepotu i sjaj narodne nošnje, vedrinu i osmijeh, kao i smirenost u ponosu i dostojanstvu izraslu iz tvrde, dobre bačke crnice.

(z. k.)

Tavankutu održani X. saziv Kolonije naive u tehnici slame i mjesna dužijanca

Blagdani duha i kruha

Svečanim otvorenjem izložbe radova dužijanca, u prostorijama HKPD „Matija Gubec“ u Tavankutu, otpočeo je X. saziv Kolonije naive u tehnici slame. Prigodnim izložbu je otvorila Milka Mikuška, direktorica Gradskog muzeja u Subotici, da bi posjetitelji potom razgledali umjetnine koji su radili trideset dvoje sudionika i šestoro gostiju. Večer je nastavljena izvrsnim programom koji su priredili folklorna skupina iz Čiburaši i zbor Društva. Rad sudionika Kolonije odvijao se narednih deset dana u

prostorijama OŠ „Matija Gubec“, uz mnoštvo drugih kulturnih događanja.

subotu 22. srpnja otpočele su i manifestacije ovogodišnje Dužijance u Tavankutu. Na svečanoj akademiji upriličen je prikaz obilježja dužijance, a u programu su sudjelovali i članovi folklorne sekcije Društva, Čiburaši i Mali župni zbor „Raspjevane zvijezdice“. Tom prilikom predstavljeni su i ovogodišnji bandašica i bandaš Silvana Saulić

i Željko Saulić, a Jozefa Skenderović, slamarica, predala im je sliku-simbol koju je za ovu Dužijancu izradila. Svetu misu u nedjelju 23. srpnja predvodio je subotički biskup msgr. Ivan Pénzes uz koncelebraciju vlč. Slavka Večerina, tajnika biskupije, vlč. Andrije Anišića, župnika župe sv. Roka, vlč. Andrije Kopilovića, župnika župe Marije Majke Crkve te vlč. Antuna Gabriša, tavankutskog župnika. Navečer je u dvorištu župnog stana održano „Bandašicino kolo“ u kojem je sudjelovao veliki broj mladih.

Rad X. saziva Kolonije naive u tehnici slame svečano je zatvoren u srijedu 29. srpnja podjelom diploma sudionicima te koncertom podmlatka Subotičkog tamburačkog orkestra pod ravnjem Jelene Jaramazović.

Sretnim spojem dviju manifestacija, Dužijance i Kolonije slamarki, te suradnjom tavankutske Župe Srca Isusova i HKPD „Matija Gubec“, Tavankutani su uspjeli sjediniti sjaj plodova ovogodišnje ljetine. Pšenica, iako tako bolno i mučno odnjegovana do zrele klase, donijela je i ove godine rod u zrnju, od kojeg dobivamo kruh naš svagdanji, i u slami, od koje nadarene i nadahnute umjetnice iz puka rukotvorac djela vrijedna i neponovljiva, ali u isto vrijeme jedinstvena u svojoj jednostavnosti i naivitetu, kakvu može ostvariti samo umjetnik čija stvaralačka snaga izvire iz riznice narodnog naslijeđa i tradicije suživljene s prirodnim okruženjem. Tako je u Tavankutu dostojna obilježena svršetak još jedne žetve koja će nas snabdjeti snagom za života u tijelu i duhu.

(p. v.)

Priče o gradu

Zgrada pozorišta, priča u nastavcima, zasad bez kraja

Krajem osamdesetih godina „rodio se“ idejni projekt rekonstrukcije i revitalizacije celog bloka u kojem se nalazi zgrada pozorišta. Autor idejnog projekta bio je Hupkó István koji se proslavio kao scenograf, ali se projektovanjem tako komplikovanog objekta, kao što je pozorište, uglavnom nije bavio. Saradnici su mu bili Csikós László i Ivan Hegediš, arhitekti. Projekt, kao što je nalagao običaj tog vremena, javno je prikazan, a vođeno je i nekoliko javnih rasprava o njoj. (Na žalost, običaj prethodne javne rasprave o budućim javnim objektima u gradu poslednjih godina je napušten pa danas grad „krase“ nekoliko kontroverznih objekata, kao npr. onaj na kraju korza). O idejnom projektu pozorišta jedna od glavnih rasprava vođena je u prostorijama Društva arhitekata Subotice. Na ovoj raspravi bio je prisutan i Lj. Ristić sa saradnicima. Dok su prisutni arhitekti diskutovali o samom projektu i uglavnom se složili da je konceptijski deo projekta, tj. funkcionalno rešenje, dobar i predstavlja jednu solidnu osnovu za jedan opštejugoslovenski javni konkurs (neki su predlagali i međunarodni). Međutim, sa rešenjem fasade i spoljnog izgleda celog objekta skoro se niko nije slagao jer, i pored napora autora, uopšte se nije uklapao u ambijent centra grada, a to je bio jedan od bitnih uslova. Ristić uopšte nije diskutovao o projektu, nego je izložio jednu dosta maglovitu koncepciju pozorišne zgrade, koja je trebala biti neki bastard od šatora i savremenog kulturnog centra tipa Bobur u Parizu. On je odbacio pomisao na bilo kakvu pozorišnu zgradu koja bi ličila na klasičnu. Tako su se iskristalizovala dva mišljenja, jedna drugom totalno suprotstavljena. Jalove diskusije sledećih godina vodile su se uglavnom oko toga, da li pozorišnu zgradu projektovati po Ristićevoj koncepciji, koji bi bio izuzetno skup objekt jer predpostavlja jedan multifunkcionalni objekat opremljen sa svim mogućim tehničkim uređajima, tako da sala jednog trenutka može da primi i 3000 gledalaca, a u drugom da se pretvori u jedno kamernu scenu sa stotinak gledalaca. Sve ovo bi pratilo prostorije raznih klubova, knjižara, poslastičarnice, kafei, restorani itd. Druga koncepcija je bila „prizemnija“ u svojoj suštini zadržala jednu „klasičnu salu za pozorište“, sa kamernom scenom i nabrojanim pratećim sadržajima. Da stvar bude još malo zakomplikovana potrudio se „Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture“ stavivši zgradu pod zaštitu i zahtevajući da se ona rekonstruiše tako da se vrati prvobitan izgled pre požara 1916. godine. Zahtevali su da se izgradi barokno pozorište čiji smo izgled znali samo u naznakama, a sama sala i scena već na početku ovog veka ocenjena je kao nefunkcionalna! Taj poduhvat bio bi ravan tome kada bi npr. od Franjevačkog samostana i crkve ponovo načinili srednjovekovnu tvrđavu čiji izgled isto samo nagađamo. Ove tri koncepcije su se vrtele na jalovim diskusijama, sve dok početkom 1991. godine nije donešena odluka o raspisivanju javnog konkursa za idejni projekt rekonstrukcije i revitalizacije pozorišne zgrade. Priča o tome sledi u sledećem nastavku.

Szabó Zsombor, arhitekta

Naš izbor

Borba s anđelima (1946)

Tamo ne idi
Sve je unaprijed smišljeno
Meč je namješten
A kad se on pojavi na ringu
Okružen bljeskanjem magnezija
Oni će ti urlajući ući probiti
TE DEUMOM
I prije nego ustaneš iz svoje stolice
Odzvonit će ti iz svih zvona
Bacit će ti u lice
Svetu spužvu
I ne ćeš imati vremena da mu
se zaletiš u perje
Oni će se baciti na tebe
A on će te udariti ispod pasa
I srušit će se
Ruku besmisleno skrštenih
U piljevinu
I nikada više ne ćeš voditi ljubav.
Jacques Prévert

Otvoren treći Međunarodni filmski festival na Pališu Užitak za filmofile

Svečanim otvorenjem u petak 21. srpnja otpočeo je treći Međunarodni filmski festival na Paliću. Selektor Radoslav Zelenović, direktor Jugoslavenske kinoteke, odabrao je 19 filmova za ovogodišnji festival, a od tog broja 15 je u natjecateljskoj konkurenciji. Sedam je filmova što u jugoslavenskoj što koprodukciji, ali se nijedan od triju rađenih u suradnji s inozemnim partnerima ne natječe za nagradu.

Prikazivanje filmova odvija se na palićkoj ljetnjoj pozornici te subotičkom kinu „Zvijezda” (umjesto u najavljenom „Abaziji” na Paliću), a većina je projekcija izuzetno dobro posjećena. Do sad je prikazan najveći dio filmova, a ocjenjivački sud koji čine Vladimir Mališev, direktor Ruske kinoteke, Božidar Zecević, filmski kritičar, Goran Marković, redatelj, Milena Dravić, glumica te Petar Latinović, redatelj, odlučit će se za najbolji domaći i najbolji strani film.

Nagrade će biti podijeljene na svečanom zatvorenju Festivala u petak, 28. srpnja, nakon projekcije francusko-njemačko-jugoslavenskog filma Podzemlje” u režiji Emira Kusturice. Kako se zatvorenje svečanosti odvija prije pojavljivanja „Žiga” na kioscima no ipak nakon zaključivanja ovog broja, o pobjednicima ćemo izvijestiti u idućem.

(p. v.)

Izlazak ovog broja „Žiga” financijski je potpomogla SOROS fondacija Jugoslavije.

Zanimljiva izložba slika

Cijeli ris na fotografijama

U klubu umirovljenika Centar II u ulici Ž. Zrenjanina 16. 20. VII. 1995. godine otvorena je prva samostalna izložba fotografija Ljudevita Vujkovića Lamića - Lalike inspirirana motivima žetve i dužijance, koje su nastale tijekom 1992. 1993. i 1994. godine na poljima subotičkog atara. Izložba je poetično naslovljena „Jedan ris”, a bilježi događaje kroz priču kako to vidi i osjeća oko Ljudevita Vujkovića, prelomljeno kroz objektiv gdje se trenutak, delić sekunde zaustavlja i suprotstavlja prolaznosti.

Posebni senzibilitetom za plodne njive Bačke Vujković je putem slike ispričao foto-novelu o dužijanci, odnosno dvodimenzionalnim prostorom uramio i uhvatio tijesnu simboliku žita i života, čovjeka i zemlje, zrnevlja i neba.

Svaku sliku pored toga što ona sama o sebi govori dovoljno i uvjerljivo Vujković je poetiziranim naslovima i oplemenio, pa srećemo naslove: Divojka u žitu prid ris, Blagoslov žita na Markovo, U zoru isplesti užad, Dobro otkuju kose, Svi risari idu na salaš itd.

Izložbu je otvorio gospodin Milovan Miković istaknuvši: „U susret davno potonulom sećanju koje izvire iz magle predistorije zbog kojeg ljudi, i danas, izlaze u polje pšenice da izreknu BLAGOSLOV ŽITU NA MARKOVO, uspostavljajući tim činom dijalog sa svojom drevnom prirodom, preko slika sveta koje su se zadržale u rečima predanja, verovanjima, ritualima i običajima i nakon prihvatanja hrišćanstva”.

Katalog za izložbu nadahnuo je napisao prof. Bela Gabrić i predstavlja mali brevijar o dužijanci.

Izložba je otvorena svakoga dana od 10 do 16 sati do 31. kolovoza.

Na kraju pohvalimo i organizatora izložbe Klub umirovljenika, koji su u lijepom ambijentu izložbu postavili. Posjetom izložbe obogatit ćete sebe za mali ljetnji ugođaj a i učiniti zadovoljstvo umirovljenicima.

(b. r.)

Imenik rocka

James Brown - američki pjevač, kompozitor, aranžer i multiinstrumentalista, uz Milesa Davisa, Sly Stonea i Ray Charlesa, ovoplođenje samosvesnog i probuđenog duha Afroamerikanaca (njegova pesma „Say It Loud, I'm Black and I'm Proud”, bila je „himna” prosvetljenih Crnaea širom sveta, kao i omiljena pesma ekstremne terorističke i militantne crnačke grupacije „Black Panthers” sredinom 60-tih godina i početkom 70-tih godina). Zaslužena slava i gotovo mesijansko idolopoklonstvo kojim i dan-danas opasuju ovog neuništivog i vitalnog „soul - brata broj 1” (kako se sam nazvao davne 1960. godine), došla je nakon gotovo 35-godišnjih briljantnih koncerata i sjajnih LP ploča. Veliki crni umetnik rođen je, inače, 3. maja 1933. godine, u gradu Maconu, u državi Georgia, SAD.

Probrana diskografija:

- „Live at the Apollo” (koncertni, 1962),
- „It's a Man's Man's World” (1966),
- „Say It Loud, I'm Black and I'm Proud” (1968),
- „Sex Machine” (koncertni, 1975),
- „Gravity” (1986),
- „Living in America” (1988)

Jackson Browne - jedan od najtelantovanijih kantautora iz plejade „mladih rock trubačura” s početka 70-tih, rođen je 9. oktobra 1948. godine, u Heidelbergu, (tadašnjoj Saveznoj Republici - Zapadnoj Nemačkoj, gde mu je otac, američki pilot, bio na odsluženju vojnog roka. Odrastao je u Los Angelesu, u Kaliforniji, i još kao adolescent svirao i komponovao pesme za (tadašnju ljubavnicu, kasniju „femme fatale”, pokojnu pevačicu grupe „Velvet Underground”) Nicu Johnny Riversa, i grupu „Nitty Gritty Dirt Band”. Kada njegovu karijeru u svoje ruke uzima slavni producent sa Zapadne Obale David Geffen, Browne postaje velika kantautorska zvezda, što je s manje-više uspeh ostao i do kasnih osamdesetih.

Probrana diskografija:

- „For Everyman” (1973),
- „Late for the Sky” (1974),
- „The Pretender” (1976),
- „Running on Empty” (koncertni, 1978),
- „For America” (1985)

Jack Bruce - najpre diplomac škotske Kraljevske Muzičke Akademije (odsek kompozicija i violončela), potom jedan od najtalentovanijih mladih basista „prvog vala” ranog britanskog rhythm nad bluesa”, a potom pjevač, lider, kompozitor, basista i usni harmonikaš legendarnog super heavy-blues tria „Cream”. Bruce se poslednjih godina mahnito okrenuo solo-karijeri i eksperimentalnom jazzu, i saraduje s nekima od najimpresivnijih ljudi u ovim domenima (Mick Taylor, Herbie Mann, Tony Williams, John Mc Laghlin, Carlitos, i drugi). Nakon raspada „Creama” zainteresovanosti za jazz, kratkotrajno je član (još jednog) super tria (nastalog ruševinama grupa „Cream” i „Mountain” - „West, Bruce & Laing”. Jedan od najautentičnijih britanskih avangardnih modernih muzičara u poslednje tri decenije. Za svoje preporuku je vrsni dokumentarac o njegovom životu, kog je snimio Tony Palmer, 1979. godine, a u kom se pojavljuju i John Mc Laghlin i Tony Williams.

Probrana diskografija:

- „Song for a Tailor” (1974),
- „Escalator over the Hill” (1974),
- „Songs and Tales” (1989)

Robert Tilly

Naknjiževni leksikon

Imre Čepe (Mali Idoš, 23. IX. 1914. - ed., 18. V. 1972.), pjesnik, prozaik. Život je bio veoma zanimljiv: nakon završetka razreda pučke škole biva odžačar, jarbiroš, pletač metli, kuhikaš, radnik u era, šumar, rasturač knjiga, a potom na Građevinskoj tehničkoj školi, suradnik na Gradnog kazališta u Subotici, te na kraju monta dnevnika „Magyar Szó“.

Prvi pjesme objavio je u književnom opusku „Kálángya“ (Rukovet) 1936. godine u Budapešti. Svojim spontanom, narodskim i jednostavnim tonom osvježio je intelektualnu i liriku uoči II. svjetskog rata, naznačujući svijet bačkih salaša i paora. Stil je obilježen autentičnim obrtima i jezičkim njezinim svojstvenim izvornom jeziku naroda. Objavljena djela: „Uzen a föld“ (Poruka iz pjesme, 1949.; „Májusi mezőkön“ (Na poljima), pjesme, 1952.; „Tarisznyás“ (Torbari), novele, 1957.; „Fordul a Vjetar se mijenja“, roman, 1965.; „Szorol a nap“ (Steže sunce), crtice, 1973.; „Brezuljak medaš“, crtice, 1973.; „Kőművesek háza“ (Krone s krošnje vretena), crtice, 1982.; „Szorol a nap“ ((Steže sunce), pjesme.

Imre Čepe je pjesme i prozna djela ovog vrstnog prevedeni su na više jezika, među njima hrvatski i srpski jezik.

Ja sam paor

Čekos zvon i srp šuška,
kama moje krvi ljetu plane.
Ja sam ja, sin polja
u san rukovetačica bane.

Lijeta mene varoški život;
ma mi buka, ko gundelj ljeti
čuveče još na strnjici
tevatljivim brujem oko mene leti;

uhajem uljevitom rukom
oko glave u luku ne lijeću
te riječi iz sjenovitih skrovišta,
je što u tamu kreću.

izumijem njihovo brundanje,
činim zubima izmrvljene riječi;
livate, pribor u lijevoj,
veni iz ruku ispada i zveči.

turik pijetla, zora, jutarnja pjesma;
oručak slanina s paprikom;
u; lenije i volovska kola
ri mi nadimaju poklikom.

život volim, ukus poljubaca
što uzdiže u visinu,
pod znoja vijenac plete
a soko čelo paorskom sinu.

ve mi je dobro, sjajno,
reitelj sam novog svijeta, svoje kuće;
talanom s krpama plikova
em rad u brašno buduće.

Imre Čepelj (prijevod: s. b.)

Ponovno u vrhu

Za ovogodišnji festival filma „ŽISEL“ (Život sela) u Omoljici kraj Pančeva, pozvana su dva filma subotičkih autora. Nezvanično saznajemo, oba su nominirana za nagrade.

Drugi kratkometražni video igrani film Zvonimira Sudarevića „Na salašu“ je mala ljubavna priča na odstojanju uzrokovana prinudnim slijetanjem zrakoplova na ledinu uz „sudjelovanje i krivicu“ odsutnih domaćina salaša. Scenarij, kamera, montaža i režija je Zvonimira Sudarevića. Glazbu je napisao g. Vojislav Temunović, a glume Jasmina Tumbas i Zlatko Dubajić.

Da podsjetimo, na prošlogodišnjem „ŽISELU“ filmom „Šling“ Sudarević je osvojio tri prve nagrade: za najbolju kameru, najbolju žensku ulogu i za najbolji film. Kao vrijedno ostvarenje, film „Šling“ je pozvan na ovogodišnji internacionalni festival u Austriji.

Autori drugog, kratkometražnog filma u žanru dokumentarnog filma s etno motivima, su Rozalija Ráj i István Nagy, a naslovljen je „Doroslovačke čiste sobe“.

(b. r.)

Poezija mladih

Bilo bi bolje

Bilo bi bolje
da se nikada nismo...
Bilo bi bolje da se ne...
bilo bi bolje da se nismo...

Sada je kasno,
više ništa ne može...
šta je bilo, bilo je,
radujmo se.

Ivana Katalinić

Krležijana

Izobličuje čovjeka

Prestaje li čovjek biti „lojalan građanin“ ako, za razliku od svoje vlasti, o raznim stvarima razmišlja logično, i da li je doista svrha glupih političkih sinagoga, da se usred stjeničavog blagoutroblja đavolski rugaju svemu i preziru sve što nije Vlast, jer im je pomisao, da su se dočepale Vlasti, potpuno izobličila svaku sliku o bilo kakvim ljudskim vrijednostima.

Miroslav Krleža

Pokretanje „Bunjevačkih i šokačkih novina“ (IX.)

U raspravljanje o problemu školskih knjiga (udžbenika) uključio se i Đuro Balog, župnik u Baču. On je prihvatio konstataciju da „nemamo bunjevački i šokački knjigah onakih prostim stylom pisani knjigah kakvim naši Bunjevci i Šokci govore“, ali tako što ne treba ni željeti jer „prostim, ili da kažem kulturnim stylom knjige pisati ne običajemo“. Nije moguće „svakoj šaki ljudi njevim stylom“ izdavati knjige. Bunjevci i Šokci, doduše, nemaju školskih knjiga, niti ih mogu vlastitim snagama sastavljati, ali postoje hrvatske knjige koje odgovaraju, samo „to nije mnogima povoljno što su one hrvatske knjige, a croatica ilyrismus je kod kod nas onako pridstavljen, kano da je on ovdje sasvim nepoznata zvirka! Ta croatica ilyrismusom je pisana: Početnica, Čitanka, Katekizam, Biblična dogovština, iz kojih naša dica uče; a pitam šta je u njima tako nepoznato!“.

Navedeni razlozi objašnjavaju zašto su se Vujević i njegovi istomišljenici protivili ikavštini. Ne ikavštini kao jednome govornom izrazu na koji svatko ima pravo, nego su se protivili ikavštini kao idiomu koji bi bio upotrijebljen u književnom jeziku. Polemike kakav će biti književni jezik završene su tridesetih godina u samoj Hrvatskoj. Bilo je jako oštih polemika oko toga da li prihvatiti ijekavski književni izraz. Mnogi dalmatinski ikavci su se zalagali (u vrijeme Gajeve reforme) da se zadrži ikavica. To nije prošlo. Bespredmetno je danas razgovarati o tome šta bi bilo bolje. To su neproduktivni razgovori u stilu šta bi bilo kad bi bilo. Situacija je takva kakva je i vraćati se 150 godina unazad nije moguće i nema smisla. Dakle, to protivljenje ikavštini u funkciji književnog jezika izazvalo je „jednog Subačanina“, kako se potpisao (to je bio Boza Šarčević), da odgovori Vujeviću. On se pita kakav je to jezik za koji se zalaže Vujević i na zamjerke Vujevićeve „da onaj koji stoji uz 'narečno načelo blagoglasja' zapravo 'cepa, drobi i mrvi' književnost, odgovara pitanjem: koji je taj književni (jednolik - J. B.) jezik?“ Poznato je - nastavlja Šarčević - „da ne pišu samo u Zagrebu jugoslavenski, nego i na Cetinju i u Biogradu, pa još zdravo lipše.“ Prema tome, to je ilustracija da je zapravo jezik kojim se piše i kod Srba i kod Hrvata genetski i lingvistički jedan jezik, samo se on razlikuje u svojim realizacijama. Na Šarčevićeve stavove presudno je utjecala Vukova reforma jezika i pravopisa, jer on je u stvari potpuno prihvatio koncepciju da su Hrvati kajkavci, te u Hrvate ne ubraja štokavce.

(nastavit će se)

mr. Josip Buljovčić

Mladi Tavankučani u Bavarskoj

Otvorena vrata suradnji

Stota obljetnica od rođenja jednog od najvećih muzikologa i kompozitora našega stoljeća Carla Orffa (1895. - 1982.) koji je zadužio ne samo Bavarsku nego i cijeli muzički svijet novim razmišljanjima, pedagogijom i kompozicijama, dostojno je obilježena u rodnoj mu Bavarskoj i u petnaestak zemalja u svijetu. Centralna je proslava bila u tjednu kada pada datum njegova rođenja - 10. srpnja. Manifestacije su se odvijale u Trauwalchenu i dvorcu Pertenstein, te u rodnom gradu kompozitora Münchenu od 1. do 9. srpnja. Na poziv organizatora doputovali su članovi HKPD „Matija Gubec” iz Tavankuta i dio Subotičkog tamburaškog orkestra, koji su tijekom tog tjedna priredili pet nastupa folklora pred raznolikom i biranom publikom. Izvodili su spletove bunjevačkih, slavonskih, posavskih i podravskih igara uz pratnju tamburaškog orkestra. Koncerti su bili dobro posjećeni, a sve je oduševila ljepota naših nošnji, dok je tamburica unosila osobito raspoloženje među vesele Bavarce. Osim spomenutih nastupa sudjelovali su i u svečanoj povorci završetka „Orffovih dana”, a priređen je i jedan samostalan koncert za domaćine u prostorijama Katoličke misije u Traunreutu.

I tamburaški orkestar je imao samostalan cjelovečernji koncert prigodom otvorenja izložbe o Carlu Orffu.

Tijekom boravka, predstavnike HKPD „Matija Gubec” i Tamburaškog orkestra primio je gradonačelnik Traunreuta g. Eduard Weismann, koji im je i uputio poziv za sudjelovanje na proslavi. Osim

Pred dvorcem Pertenstein

njih, iz inozemstva bila su pozvana još samo dva društva: Zbor koralista iz Győra (Mađarska) i Akademski studentski zbor iz Soluna (Grčka). Naime, Carl Orff se bavio komponiranjem koralnih crkvenih pjesama, a iza rata je najveća svoja djela posvetio likovima iz grčke književnosti. Budući je bio muzički pedagog, cijenio je narodno stvaralaštvo

te su iz tog razloga bili pozvani Tavankučani.

Vrhunac proslave bio je 7. srpnja u 11 sati u Prinztheatru u Münchenu kada je održana svečana akademija na kojoj je bila nazočna Vlada Bavarske. Na prijemu koji je nakon završetka akademije upriličio Ministar-predsjednik Vlade, pored 500 uzvanika iz cijelog glazbenog svijeta bila je nazočna i naša delegacija. Tim susretima i gostovanjem otvorena su vrata za mnoge kulturne kontakte Subotice i Bavarske. Njemačka publika se pokazala vrlo zainteresiranom za sve ono što je vidjela: od nošnje do prekrasnih zvukova tamburice. Na jednom koncertu je ministar za kulturu Bavarske rekao: „Ovo su predivne lutke koje se smiješe!”

Mladi Tavankučani i Tamburaški orkestar su iza sebe ostavili jedan svijetli trag vrsnog muziciranja i igranja, te tako otvorili vrata daljne suradnje s ljudima u Bavarskoj. Voditelj Tamburaškog orkestra bio je g. Stipan Jaramazović, a folklora g. Davor Dulić. Suradnja je bila savršena, organizacija vrlo dobra, te su i domaćini i gosti ovim tjednom obogaćeni.

(a. k.)

Iz sportske prošlosti Subotice

„GVOZDENI KONJ” NA KORZU

Prvi bicikli koji se nisu odgurivali nogama pojavljuju se 1855. godine u Francuskoj. Izumitelj je bio Ernest Michaux koji je na glavinu prednjeg kotača montirao pedale. Prednji kotač s pedalama i izravnim prijenosom bio je mnogo viši od zadnjeg.

Ova čudna željezna naprava klokanskog izgleda pod ondašnjim imenom „gvozdeni konj” bio je viđen u Subotici već 1879. godine.

Te je, naime, godine izvijestitelj lokalnih novina „Szabadkai Ellenőr” („Subotički revizor”) izvješćivao o tome kako su prolaznici na glavnoj ulici (korzu) sa snеbivanjem promatrali jahača na željeznom konju.

Bicikl koji je stigao u Suboticu dobio je svoje ime „gvozdeni konj” sedamdesetih godina prošlog stoljeća zato što je Direkcija peštanskog mosta „Lánc Hid” (Lančani most) naplaćivala mostarinu za njega isto kao i za konjanike. O tome govori Vermes Lajos izvijestitelju „Naplda” 25. prosinca 1935. godine:

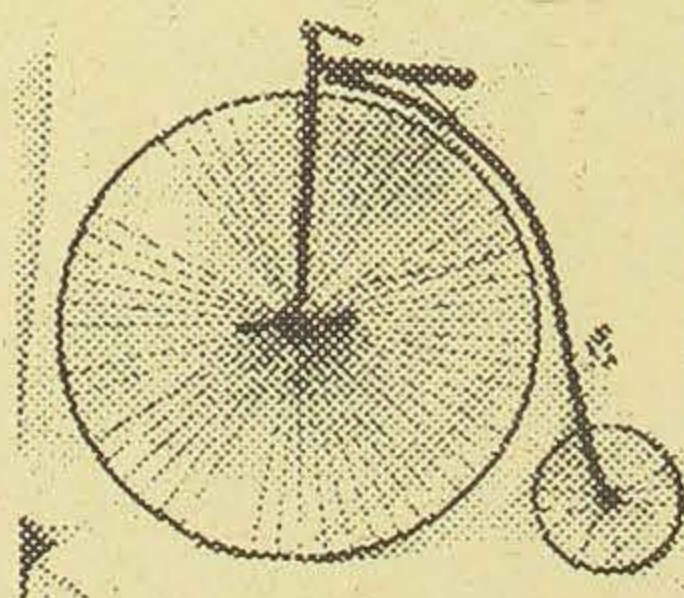
„U Budimpešti 1878. godine ja i moj prijatelj Ohenrolly János osnovali smo Biciklističko društvo „Budapesti Vasparipa Egyesület előre” (Budimpeštansko Velosipedsko društvo „Naprijed”). Prostor peštanskog cirkusa „Renz” služio nam je za treniranje, a tu su nam bile smještene i društvene prostorije. Kada je cirkus izgorio, u požaru je uništeno 40 bicikala društvene svojine. Po povratku kući u Suboticu sa sobom sam donio i moj bicikl koji na sreću nije postao plijenom

požara.” „Szabadkai Torna Egyet” nakon osnutka (1880.) odmah je u svoj program uvrstio i biciklizam. Docije to čini i novonastalo društvo „Achilles S. E.”

Nema razloga dvoumiti se u Vermesove tvrdnje. Dakle, Vermes se vratio u Suboticu 1878., a s njim je stigao i bicikl. Očito je da je izvijestitelj „Szabadkai Ellenora” mogao vidjeti 1879. godine „gvozdenog konja” na korzu.

Ali, kada se održalo prvo natjecanje? I zašto je publika s tako velikom radoznalošću izčekivala paličko predstavljanje bicikla? O

tome govori Petkovics a Kélmén u publikaciji „Régi Szabadkai Játékok”: „Najvjerojatnije zato što je postojao samo jedan bicikl koji je dospio u Suboticu nakon

požara u „Renz” cirkusu. Na jednom biciklu moglo se samo trenirati i eventualno održavati jedinačne trke na vrijeme, ali stvarne i sjajne uzbudljive trke bilo je nemoguće organizirati. U to vrijeme, osamdesetih godina, prave brzinske trke nisu se ni mogle održavati jer je asfaltna pista bila izgrađena tek 1892. godine.”

Prvo biciklističko natjecanje održano je studenog 1884. godine na 13 km dugoj stazi. U ovoj trci pobijedio je Vermes Lajos. O tada se svake godine priređuju biciklističke trke na drumu između Subotice i Palića, od 1892., kada je asfaltna pista bila gotova i trke na pisti. Te godine „Achilles” je angažirao i „majstora dresera” (trenera) Engleske, koji je tri puta tjedno na majstorskoj razini radio sa sportašima.

Biciklizam je dinamizirao sportski život grada. Intenzivirao je radoznalost i interesiranje mladeži. Dovođenje pak engleskog trenera donijelo je očite kvalitetne promjene u razvoju biciklizma. Javljaju se mladi talenti. Tada su već među natjecateljima, pored iskusnih i afirmiranih vozača Vermes Lajos, Vermes Nándora i Nikole Matkovića, okretali pedale i budući asovi Ivan Sarić, Ivan Pejić, Staniša Bukvić i drugi, koji su kroz narednih godina pobjeđivali na mnogim natjecanjima.

Bicikl je, dakle, nazivan u ono vrijeme raznim imenima (željezni konj, koturač, veliki bicikl, velosiped...) dočekan među Subotičanima s velikim čuđenjem i snеbivanjem, ali vremenom je zavoljen i prihvaćen u tolikoj mjeri da danas nema kuće bez njega, a Subotica se ubraja u grad s najvećim brojem bicikala u Jugoslaviji.

Ante Zomborčević

Završena je i ovogodišnja žetva Zemljoradniku dobro biti neće!

Zvanično, ovogodišnja žetva pšenice je završena. Rezultati se još uvek svode. Prema zvaničnim - vladinim - rezultatima, pšenica od obezbeđenja goriva, preko postignutih prinosa, do isplate ovogodišnjeg roda, sve je da ne može biti bolje. Gledano na vreme, istina putem bonova, isporučeno zemljoradnicima; prinosi su zadovoljavajući, jer ne daj bože da su veći, gde bi se takav rod smestio; način isplate je na vreme saopšten, pariteti su kao i prošle godine, robe za zamenu su bitno dovoljno a cene nisu niti bitne, jer pružena je mogućnost zemljoradniku da o tome ne razmišlja. Isplata pšenice i to po rate od 35% treba da počne od prvog avgusta. Tako je zvanično odlučeno na sastanku predstavnika svih Službi planog prometa Srbije. Isplata će se vršiti u filijalama ali i na mestima otkupa kako bi se izbegle gužve, a blagajne će biti otvorene sedam dana neprekidno.

Međutim, računici zemljoradnika se malo govorilo i pisalo. A zašto se govori i piše, kada se zemljoradnik i tako u visoku matematiku ne razume. A zemljoradniku je zaista teško shvatiti da je dobro ono što je loše. Dovoljno je da su to shvatili oni koji su obilazili poljoprivredu, te ubeđivali prvo sebe pa potom i druge i tako ubeđeni doveli zemljoradnika u situaciju da stane i bez zadnje rupe na kaišu.

Međutim, i zemljoradnik dosta toga zna, vidi i čuje, ali na žalost često zaboravlja te iz godine u godinu pravi iste greške.

U dnevnom listu „Politika” od 11. maja 1995. godine moglo se pročitati da je Vlada Republike Srbije sprovodeći stavove iz Oredeljenja Programa ekonomske politike za 1995., preporuke Radne grupe za plate, penzije, poreze, kao i mere za smanjivanje sive ekonomije utvrdila izmene i dopune četiri zakona iz oblasti poreske politike. Važno je istaći da je doneta odluka o oslobađanju plaćanja poreza na promet na repro-materijal za poljoprivredu, veštačka đubriva, seme i stočnu hranu. Taj porez se kreće od 7% do 24%, a plaćaju ga samo zemljoradnici jer oni ne mogu da kupuju na narudžbenicu. Plaćanje ovog poreza je oslobođen samo društveni sektor. Kaočnu odluku o ukidanju ovog poreza na promet treba da donese Skupština Republike Srbije. Kada će porez ove vrste za zemljoradnika biti ukinut još se ne zna, ali se zna da se izbor za poljoprivredu nije mogao sastati.

U listu „Subotičke novine” od 21. jula 1995., dakle kad je žetva već bila pri kraju, dato je objašnjenje šefa Odeljenja za opštu upravu u Opštini službe za raspodelu bonova za naftu da je za žetvu nedostajalo 91.400 litara nafte. Sve do tada zemljoradnici su sebe smatrali prevarantima i lopovima, jer su u nekim prethodnim informacijama iz drugih izvora maltene tako okarakterisani, a Opštinski štab za praćenje poljoprivrednih radova je na prečac - ne zna se na čiji predlog - doneo odluku da se povuče 10 litara po hektaru, izdaju nove potvrde, te subotički zemljoradnici umesto 30 dobiju samo 20 litara nafte po hektaru za žetvu. Suboticom su kružile glasine da se nafta nabavljena za bonove prodaje na ulici i Buvljaku, no Okružna komisija i komisija iz Beograda su utvrdile da to nije tačno.

Pre neko vreme jedan od potpredsednika u Vladi Republike Srbije je u svom „šou” na TV javno pohvalio snabdevače gorivom, jer da nije njih ne bi bilo goriva, a do skora se „uvežena” nafta od zemljoradnika oduzimala. Zemljoradniku a i drugima je jasno da nafta nije švercovana ni njive ne bi bile zasejane, a žetva se uz naftu za bonove ne bi mogla okonačiti.

Što se tiče zamene pšenice za naftu, zemljoradniku je jasno da mora dati 7 kg pšenice za 1 litar nafte, pa tako 1 litar nafte nije 1,22 nego 1,96 din., ali mu nije jasno gde će dobiti bonove za tu naftu.

Ako se zemljoradnik odluči za zamenu pšenice za NPK đubrivo, jasno mu je da za 1 kg tog đubriva treba da da 2,7 kg pšenice, ali mu nije jasno može li da dobije više od 50 kg đubriva po hektaru. No i to nije tako važno. Zemljoradnik prvo treba da se odluči hoće li zemlju uopšte obrađivati a zatim, ako se odluči da je obrađuje, hoće li bacati veštak.

Sa talasa Radio Subotice 23. VII 1995. u emisiji posvećenoj poljoprivredi mogli su zemljoradnici čuti preteću poruku direktora Uprave prihoda Subotice, da će se uskoro pristupiti prinudnoj naplati poreza, a sve iz razloga što zemljoradnici nisu izmirili poreske obaveze ni za prošlu godinu, a plaćanje poreza pšenicom je prijavilo svega par zemljoradnika. Zemljoradnici, ako ste čuli ovu izjavu, očekujte poreznike u svojoj kući, a ako ovo i niste čuli, oni će možda ipak doći. Porez treba platiti, naravno ako ste u mogućnosti.

Nezavisni sindikat zemljoradnika
Opštinski klub Subotica
Predsednik mr. Ivan Rudinski

a ribiče

Som (Silurus glanis L.) – (II.)

Uzgleđ i obilježja: Koža mu je bez krljušti, glava široka, spljoštena, s malim očima, kojima slabo vidi. Ima tri para brkova, jedan veliki na gornjoj i dva mala na donjoj usni. Pomoću brkova ispituje predmete u vodi. Tijelo mu je izduženo, a donja perajica se sastoji od repa i repca. Leda su mu ravna, s malim pjegama, a bokovi prelaze u bočnu liniju nijansu. Donja strana mu je bijela sivkasta. U ustima ima četkaste zube. Prilično je spor, ali zato izuzetno dobro osjeća i najmanje vibracije u vodi,

pa tako i pokrete durbaka ili bijele gliste na udici. Meso mladog soma, težine do 5 - 6 kg je veoma ukusno, bez košlji je, pa ga mogu jesti i oni koji zbog sitnih košlji zaziru jesti riblje meso. Što je som stariji tim je masniji, pa je u pripremi za jelo potrebno odstraniti suvišnu mast. Zato je veliki som zanimljiv kao trofejna riba, a manji je ukusniji kao hrana.

Čime se hrani: Som je grabljivac i svaštojed. Tolika riba i ne može biti neki izbirač hrane. Glavna hrana su mu sve sitnije bijele ribe, ali i veće deverike, bucovi (balini) i dr. Jede sve što je živo u vodi, čak i ptice koje plivaju ili koje za trenutak zarone. Alasi su u utrobama somova težine 20 - 30 kg nalazili šarane težine 1,5 - 3 kg. Hrani se uglavnom noću, ali neki put i danju, osobito pred olujno nevrijeme. Po velikim žegama često i usred podneva kreće u potragu za hranu. Nema obzira ni prema svojoj

manjoj braći. Tijekom zime miruje, jedva da se hrani.

Razmnožavanje: Mrijesti se u prvoj polovici lipnja, u obalama obraslim vodenim biljkama ili gdje ima podvodnog granja, pri temperaturi vode 18 - 19 stupnjeva celzijevih. U paru često prevaljuju velike udaljenosti kako bi našli pogodno mjesto za mrijest. Ženka ikru polaže na listove biljaka ili između granja. Ženka težine oko 8 kg položi 180.000 do 200.000 komada ikre prečnika 3 - 4 mm. Mužjak čuva položenu ikru sve dok se mladi ne izvaljaju. Ženka spolnu zrelost dostiže u četvrtoj godini, a položi oko 25.000 do 30.000 komada ikre po kilogramu težine.

(nastavit će se)
Alojzije Stantić

Vitaminska
biblija

Biotin (Koenzim R ili vitamin H)

Činjenice:

Rastvorljiv je u vodi i jedan je od nedavno uključenih pripadnika porodice B-kompleksa.

Obično se meri u mikrogramima (mcg).

Biotin je potreban za sintezu askorbinske kiseline.

Bitan je za normalan metabolizam masti i proteina.

Preporučena dnevna potreba za odrasle je 150 do 300 mcg.

Mogu se sintetizovati crvene bakterije.

Sirova jaja sprečavaju njegovo apsorbovanje od strane organizma.

(Sinergičan je sa vitaminima B2, B6, niacinom, vitaminom A i kada je u pitanju održavanje zdravog stanja kože).

Šta biotin može da učini za vas:

Potpomaže sprečavanje sedenja kose.

Pomaže pri preventivnom lečenju ćelavosti.

Umanjuje bolove u mišićima.

Ublažava ekcem i dermatitis.

Bolesti koje nastaju usled nedostatka biotina:

Ekcem lica i tela, krajnja iscrpljenost, pogoršan metabolizam masti.

Najbolji prirodni izvori biotina:

Jezgrasti plodovi, voće, pivski kvasac, goveda džigerica, žumanjce, mleko, bubrezi, neglazirani pirinač.

Dodaci:

Biotin je obično uključen u većinu B-kompleksa vitaminskih dodataka i multivitaminske tablete.

Najčešće korišćene dnevne doze su od 25 do 300 mcg.

Pčelarstvo

Pčelinjak u kolovozu

- U ovom mesecu se u našim krajevima pripremaju pčelinje zajednice za zimovanje i narednu sezonu

Kolovoz spada u najtoplije i najsuvlje mesece u godini. U ovome mesecu praktično nema pčelinje paše ili je ona veoma oskudna. Međutim, ako je u drugoj polovini srpnja bilo obilnijih kiša, a povremeno i u kolovozu, onda se može očekivati veoma obilna paša, u poslednje vrijeme, od čistaca, koja omogućuje normalan razvoj pčelinjih zajednica za narednu sezonu, a ostane nešto i pčelaru za vrcanje.

Pošto je kolovoz prvi mesec u pčelarskoj godini, radovi koji se obavljaju u njemu imaju poseban značaj, pa im treba posvetiti zahtijevanu pozornost.

Jačina zajednice

- Treba nastojati da sve proizvodne zajednice dočekaju zimske mesece sa 25-35 tisuća pčela. Da bi se to osiguralo, u drugoj polovici kolovoza u LR (Langstroth-Root) košnicama treba da ima najmanje 6-7 ramova legla.

- Dobra mlada ovogodišnja matica u povoljnim vremenskim i pašnim uvjetima, osigurat će potreban broj ramova legla.

- Nije kasno dodati mladu oplođenu maticu ni u drugoj polovici kolovoza. Primanje matice je sigurnije ako se dodaje poslije istjerivanja trutova iz košnice.

- Za izvođenje legla neophodno je pored mlade matice, da postoji unos polena i nektara. U kolovozu se to može osigurati

Toksičnost:

Nisu poznati slučajevi toksičnog delovanja biotina.

Upozorenje: Ne jedite belanca sirovog jajeta. Ona deaktiviraju telesni biotin.

Neprijatelji:

Sirovo belance jajeta (koje sadrži avidin, protein koji sprečava apsorbovanje biotina), voda, sulfonamidski preparati, estrogen, metodi prerade hrane i alkohola. Lični saveti:

Ako pijete mnogo punča spravljenog od presnih jaja, verovatno imate potrebe za dodatkom biotina.

Ako koristite antibiotike ili sulfonamidske preparate, svakako uzimajte barem 25 mcg biotina dnevno.

Ljudi koji ćelave mogu otkriti da vitamini dodatak biotina pomaže da im se kosa duže zadrži.

Imajte na umu da biotin deluje sinergično i efikasnije sa vitaminima B2, B6, niacinom i vitaminom A.

(Iz knjige Erla Mindela "Vitaminska biblija")

NAVRATITE U POLJOPRIVREDNU
APOTEKU

„A G R O S U“

STARI ŽEDNIK, Žarka Zrenjanina 11.

KORISTIT ĆE VAM!

Za svakog ponešto, a za zemljoradnika najviše.

Radno vreme: od 7 - 16 časova

subotom od 7 - 13 časova

tel. 787 - 043

korištenjem podsticajnih paša. U našim krajevima dobru pašu u ovo vrijeme može osigurati bijeli bosiljak (*Stachys annua*), odnosno čistac, kako ga mi nazivamo. - Ako pčele unose polen a malo nektara, matica se može na intenzivnije leženje podsticati prihranjivanjem - šećernom otopinom 1:1 (na kilogram šećera litar vode). Otopina se daje u količini 3-4 dcl svaki ili svaki drugi dan, ili 8 dcl do 1 l svaka 3-4 dana u toku od 30 do 40 dana (kolovaz - rujana) dok je vrijeme toplo.

Kvaliteta i raspored saća u košnici

- Kada se više ne očekuje intenzivna paša treba detaljno pregledati saće, rasporediti ga tako da se zimske klube i proljetno leglo nađu na najboljem saću.

- Iz košnice treba izvaditi saće s trutovskim leglom, čije su ćelije deformirane, staro crno saće i novoizgrađeno saće gdje još nije bilo legla.

- Saće s medom treba rasporediti pored legla, a većinu zimnice u nastavljacima iznad legla u drugom nastavku.

- Ramove s polenom treba poredati pored legla s obje strane.

- U oblasti legla treba ostaviti saće u kojem se izleglo najmanje tri generacije pčela. U novoizgrađenom saću u kolovozu i najbolja matica rijetko zaliježe jaja! Zato takvo saće treba izvaditi iz košnice ili staviti u medište. U sredini medišta, 2-3 rama trebaju biti s visokim vijencem meda i s leglom u donjem dijelu.

Dobro je znati

Šta je to korov?

Danas se pod korovima podrazumevaju štetne ili nepoželjne biljke, pa se i mnoge kulture, šumske, livadske i dr. biljke mogu javiti kao korov. Borba protiv korovskih biljaka je stara koliko i zemljoradnja. Zbog toga nije teško reći u svakom određenom slučaju koja biljka je korov. Međutim, utvrđivanje definicijom koja je biljna vrsta korov dosta težak zadatak. Razlog dolazi od činjenice da se korov može svrstati u različite kategorije „korov“ i svrstavanje određenih biljaka u nju nije prirodna već čovekov stvar. Mnoge korovske vrste su raširene na celom svetu. Širenjem kulturnih biljaka prenošeni su i njihovi pratoci - korovi. Značajna osobina korovskih biljaka je proizvodnost ogromne količine semena, odnosno plodova. Korovi su vrlo prilagodljivi kako pedološke tako i na klimatske prilike određenog područja. Tu i leži problem njihovog suzbijanja. Oni nanose velike štete poljoprivredi. Prema nekim istraživanjima štete korova mogu biti 3 do 12 puta veće nego štete koje izazivaju bolesti i štetočnici zajedno.

(na. m)

- Staro, oštećeno i loše saće treba natočiti ili ga dobro zaštititi od moljca i kad slobodno vrijeme dozvoli pretopiti ga.

- Prilikom vadenja loših ramova s košnice s ramova treba pokupiti propolis i otopiti u alkoholu.

- Samo jakim zajednicama treba ostaviti treći nastavak. Srednje jake zajednice su na dva nastavka, a slabije na jedan. Slabije zajednice je najbolje spojiti sa srednje jakim zajednicama.

Zimnica - Ako u košnicama nije osigurano dovoljno hrane za zimnicu, to treba učiniti u drugoj polovici meseca. Pčele svaki drugi dan treba prihranjivati šećernom otopinom (1:1) u količini koliko tijekom noći pčele prenijeti iz hranilice u saće (od 1 do 2 dcl ovisno od snazi zajednice).

- Prerada šećernog sirupa iscrpljuje pčele. Zato taj posao obavezno trebaju obaviti stariji pčelari a ne mlade pčele. Mladima predstoji zimovanje sa zimom, a u proljeće, pod ne baš povoljnim uvjetima trebaju osigurati brz razvoj zajednice.

Zaštita

- Zdravstvenom stanju treba posvetiti posebnu pažnju. Fumagilin, prema uputi proizvođača treba dati onim zajednicama u kojima je ustanovljena nozemoza. Posebno se treba posvetiti pčelarima da dobro provjere leglo zdravo, jer se u ovo doba pojavila američka kuga legla.

Ante Zomborčić

forizmi

Često prozivana - rijetko prisutna; to je loga!

Ogovaranje je oružje Inferiornih.

Sudbina je imaginacija čovjekovog poimanja života; i ona ga sputava u njegovom napredovanju.

Savjet: Ne „preskočite“ dnevne obroke - (u)nut ćete stomak!

Bez „dlake“ na jeziku - s tjeskobom u

Željko Skenderović

ic na blic

va čoveka blaženo piju u kafani kad će jedu uzdahnuti:

Eh, dragi moj, nesreća nikad ne dolazi

U pravu si - složi se drugi, pokazujući pogledom prema vratima. - Pogledaj, upro ulazi tvoja žena... zajedno sa mojom.

Nama je dovoljno da znate za nas
Privatno pogrebno poduzeće

FUNERO

- Subotica, Karađorđev put 1
telefon: (danonoćno): 024/51-514
- Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici -
„Mriška“) telefon (danonoćno): 024/762-
024
- Palić, Jože Lajos 18 (u cvjećarnici
„chidea“), telefon: 024/752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon
(danonoćno): 024/792-202
- Novi Kneževac, Maršala Tita 16

ackalo iz „Poljoprivrednika“ za poljoprivrednike

ravo pitanje

Narod je rekao: Šta zna desnica, da ne
televica!

A koalicija, šta s njom?

redenje

Zašto se kod nas ne čini ništa na
reenju čovekove sredine?

Zato što naši ljudi smatraju da prvo treba
da redimo vrh, pa onda sredinu!

obni proizvođač

Stalno se busa u prsa da je veliki robni
proizvođač.

Svoj koš, međutim, uglavnom puni - s
puje!

rka

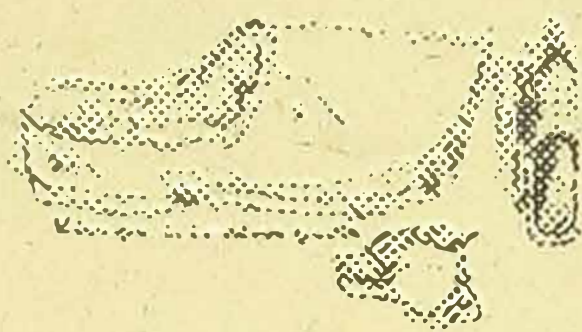
I mi konja za trku imamo!
Jeste, ali ne može da skače kao cene!

reme

Vreme je novac, kaže stara poslovice.
A kod nas u poljoprivredi vlada opasno
vreme!

(na. vi.)

Ljudi, je l' to moguće?

- Grga, Grga!
Daj mi odvali
čušku da znam
da nisam umro,
jel, ne daj Bože,
skrenijor s puta!

- Nisi Pajo. Cigurno si gledao drugi-
program televizora.

- Jesam! Da znaš i sad mislim da
nisam čist, jel ja jel oni koji te laži
montiradu na televizoru.

- Kake laži, Bog s tobom. Pa to je
uživo. Te sidnice, jelda, ako se to možž
tako zvati, televizija uživo prinosi.

- Pa ako je sve to istina što laprdaju,
onda bolje da umrtvo prinose, što bi se
kazlo, bolje da upokoje sve one koji su
se postarali da budne vako kakó je!

- E, moj Pajo. Blaženi koji se glupavi
rode, ti će glupavi i umrit. Pa je lž ti
ne razbiraš, da se otimaju za kormanj!
Baš njiž briga za nas, jel za penzionere.
Pljuju jedni po drugima, da ne kažem
brezobraznije da se natrcivadu i to s
punim trbuvmima zeleniž bundeva, al
samo zato da apciguju što više glasova.
Sad, činimisker, bolje će proći oni koji
su u truc penzionerima.

- Stani Grga. Da moždar i ti nisi
prominijo partiju, jel ti televizor popijo
mozak ko lisica mrcinu?

- Ne boj se, Pajo. Sićaš se da sam ti
uvik divanijo kako će bit, al' uvik je bilo
još gore od onog što sam kazo. Vid
vako. Espeesovci će, 'tili to drugi el ne
'tili, izglasavati zakon kako njim se
naredi, a onaj koji naređiva računa
sotim da će do 'slideći' izbora pomrit bar
tri frtalja penzionera. Frtalj od starosti,
frtalj od gladi, a frtalj od razočaranja,
jelbo su oni glasovali za ovu vladu.

- Kako misliš frtalj od razočaranja?

- Lipo. Povišaće se, jel past sa petog,
šestog jel desetog sprata, da ne kažem
tavana. - Kako misliš past?

- Pa lipo. Da nisu gladni, mogli bi
skočit. A i ti da si pametan ne bi zjalio
u te gluposti, jel kako je vlada odlučila,
tako će bit. Ovo je samo da narod vidi
one koje je izbiro!

- Ta mani se! Ricina krmača je bolje
izabrala, samo je špice poila!

- E, vidiš! U tom je problem. Ricina
krmača nije gledala televizor, pa je
izabrala što joj godi, a narod je proguto
sve cakum pak. Nego, bolje bi ti bilo
da misto zjalenja u televizor, odneseš
opakliju prid es-de-ka, ili skraćeno: SDK.

- Šta ti pa to izade?

- To su ti sitni državni kradljivci, jel
šta bi ti kazli, lopovi. Krupni su u
parlamentu i u vladi.

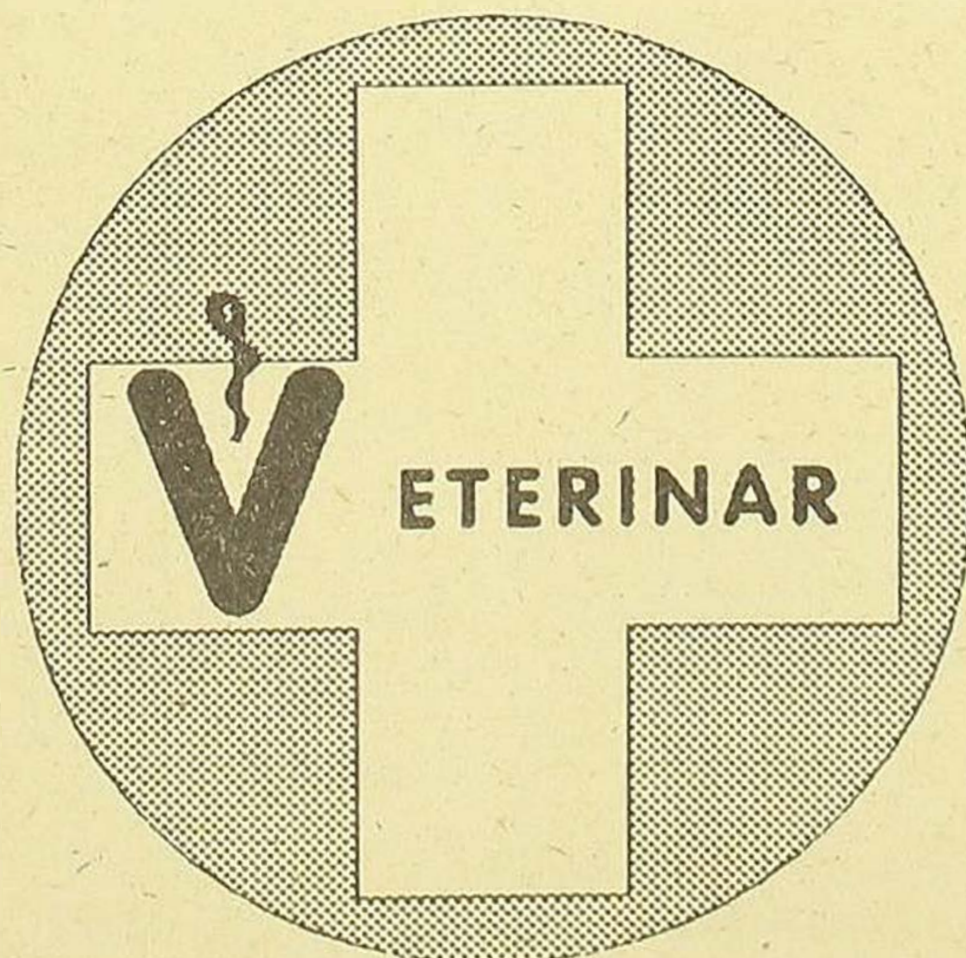
- Grga moj, - sažalno će Pajo. - Ako
ti ne svršiš u apsu, niko neće. Pa koliko
samo kažeš na ovu našu vladu koja samo
što nije skinila cankcije.

- Pajo, pa ti si prosičan iz čopora
majmuna koji gledaju, al' ne samo to,
već i viruju televizoru. Pa je l' ti ne znaš
ubardat prostu bunjevačku vilozofiju. Siti
se samo, kad su matorom čonji kudili
sina prid ženidbu, šta je kazo: Ta samo
da istinu znadu, i to bi bilo priviše. Tako
je i naša vlada. Ima obraz ko slovenačke
gojzerice don! Neg' ti opakliju prid SDK,
jel žito će ti na korzou isplaćivat, pa ko
prvi do dinara, jeptinija marka.

- Imaš ti dante da namažem špargu,
pa da okrpim opakliju, jel sramota me
da sa pokidanom opaklijom čekam ono-
like novcc. Di bi vaki gazda spavo na
korzi pokriven odrtom paklijom?

- Imam Pajo. Baš sam dono iz Mađarske,
i okrpi opakliju, pa čuvaj misto i za me!

Grga

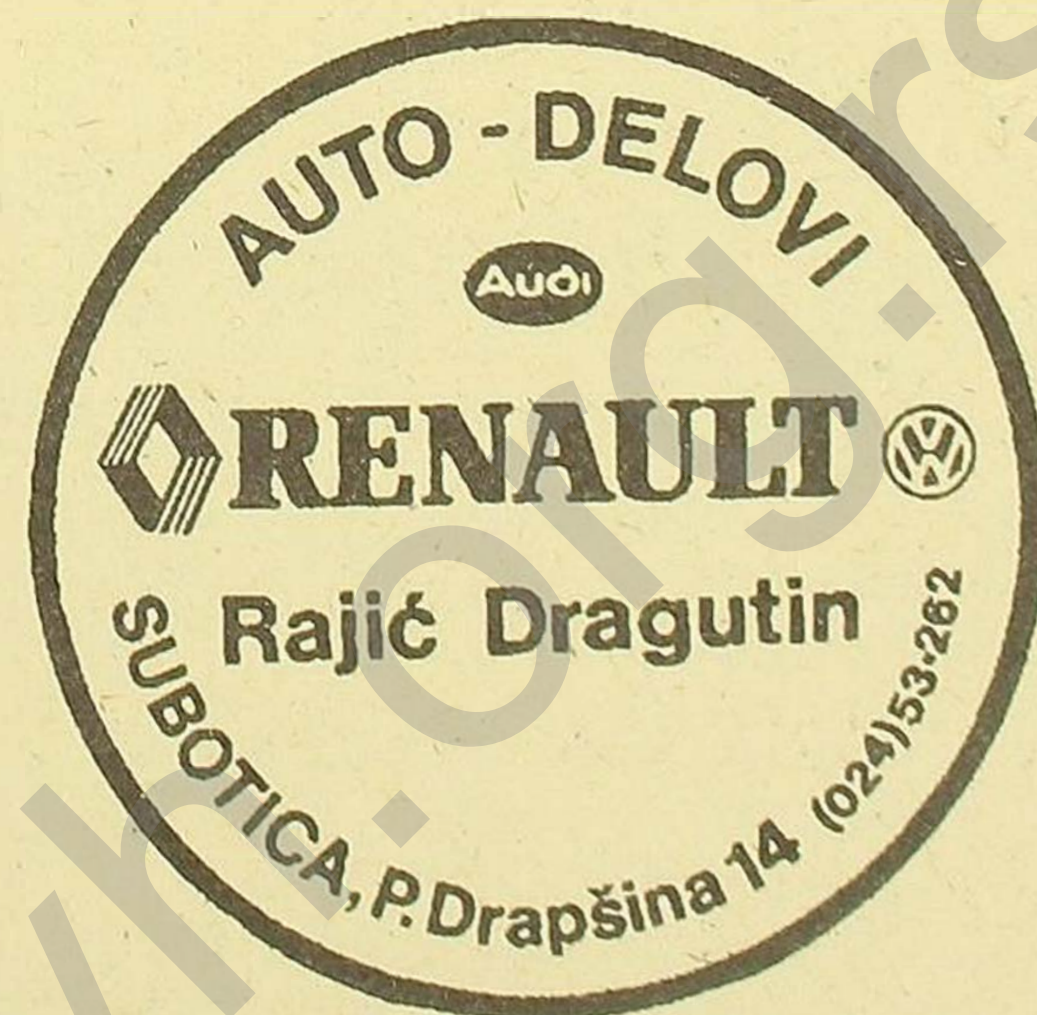

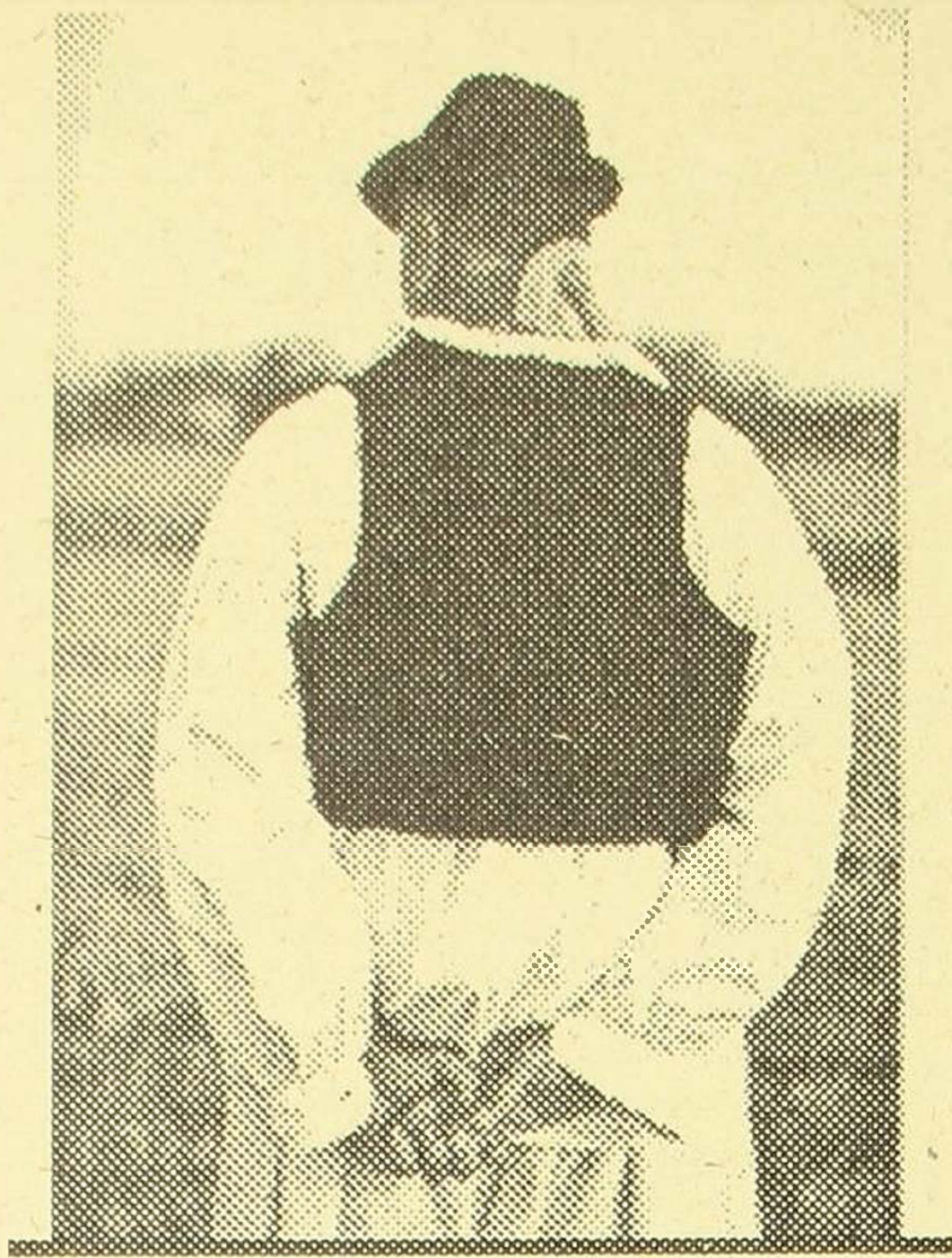
PRIVATNA VETERINARSKA
STANICA
„VETERINAR“

Trg Paje Kujundžića 2/a
(kod Senčanske crkve)
telefon: 024/39-229

Radno vreme u ambulanti:

- radnim danom Od 7 do 19 časova
- nedeljom od 8 do 11 časova

Pogled u oči(n)

U ovoj državi već odavno netko iz čistog inata okrece (umjesto da podmeće) leđa. A na bezazleno pitanje seljaka „di su novci”, ne(dužno) odgovorni stidno sliježu ramenima i čudom se čude, te pitaju: „Koji novci? Zar vam nije dosta brige i bez njih, a i kog vraga će vam novci - naivčine jedne? Zar vam nije dosta što smo vam omogućili da porez platite? Novce! Svi bi novce! Lako je vama, vi bar volite i znate raditi. Jasno!”

Dužijanica u Đurđinu

U prošlom broju „Žiga” „pod nečijom greškom” pogrešno smo u programu donijeli datum proslave Dužijance u Đurđinu. Na intervenciju mag. Lazara Ivana Krmpotića i g. Ivana Stantića, u ime Pastoralnog vijeća crkvene općine Đurđina, i „nečiju grešku” ispravljamo da će se proslava Dužijance u Đurđinu održati 6. kolovoza u 10 sati u mjesnoj crkvi. Akademija u čast u povodu 100. obljetnice rođena Ivana Malagurskog - Tanara održat će se u 19 sati, a nakon

Iz starog tiska

Zašto svuda posli diktature tako teško daju demokratske zakone?

ODGOVOR:

Cigi se dosadilo živiti, pa odluči da se obisi. Uzine štrangu i ode u šumu. Sveže sjechi štrangu ispod pazuha pa se tako obisi o jedno drvo. Naišao drugi cigo pa ga zapita:

- Šta ti tu radiš?
- Eto obisio sam se.
- Zašto ne metneš štrangu oko vrata?
- Probao sam i tako, ali onda ne mogu da dobijem vazduha.

Zašto naša administracija i najjednostavnija pitanja komplicira, umjesto da

ih riši na najbrži i najjednostavniji način?

ODGOVOR:

Imo cig lip štap sa srebrnim držakom. Ovaj svoj štap osobito je volio. Jednoga prilikom reče svom kumu:

- Volim ovaj štap, ali samo da je manji.
- A ti ga skрати, - savituje mu kum.
- Ja bi ga skratio, ali mi je žao ovog lip srebrni držak.
- Ti ga skрати odozdo, reče mu kum.
- To neću, jer doli je sasvim dobar, samo je gori visok.

(“Bunjevačko ‘ackalo”, 3. veljače 1917.)

Gde ide subotički fudbal?

U jednom od prethodnih brojeva pisali smo o „fudbalskoj sramoti” povodom igranja „baraža” - „Spartaka” sa „Mladošću” iz Bačkog Jarka.

Kako je kritikovati ili „pametovati” veoma lako (jer to ništa ne košta), a da se ne bismo svrstali u tu kategoriju „kritizera”, pokušaćemo dati svoje viđenje stanja u subotičkom fudbalu unazad za jedan duži period, da bi završili sa sadašnjim stanjem.

S obzirom na obimnost materijala, prikaz ćemo dati u nekoliko nastavaka.

U posljednje tri-četiri decenije shvatanje sporta u celini, a posebno fudbala, umnogome se izmenilo. Kao prvo nestale su male poljane gde je bezbroj klinaca „pikalo” krpenjaču ili neku drugu loptu, i tako sticalo prva fudbalska znanja. Jer tada je fudbal pre svega bio igra - a sada je profesija. U tom je suštinski problem fudbala nekad i sad.

U amaterskom fudbalu posle rata bilo je mnogo velikih zvezda koje su igrale iz čistog zadovoljstva - zbog slave. Treniralo se daleko manje, da bi se na utakmici pružao maksimum. Danas je od fudbalske igre (i ostalih sportova) napravljena čitava naučna studija, sve je podređeno rezultatu i „biznisu”. Sport je uopšte, naravno i

fudbal, postao veliki biznis u kojemu se vrte milijarde dolara.

Roditelji decu tako i vaspitavaju (koliko misle da su talentovani) da se bave sportom da bi se obojica izdignula. I naravno, posle prvih neuspeha dolazi i razočaranje, a kod malodušnih i prestanak bavljenja sportom, jer na krajevima jedna je mladost, a ona prilično izobilje drugih zadovoljstava.

Da se vratimo fudbalu. Pomenuli smo „poljanče” kao početak, međutim i svih osobina koje treba da ima fudbalski igrač (talent, rad, upornost, odricanje, potreba imati i sreće. Pod srećom u fudbalu podrazumevamo da se „nada” kad nema velike konkurencije, da se nada ukusu i volji trenera, i da te ne povrede.

(nastavak u sledećem broju: Genij bez svojih 15 minuta)

Andelko N.

Devetog kolovoza u prostorijama „Bunjevačkog kola”, a u sklopu Dužijance će se simpozijum o književnom djelu Poljakovića jednog od najznačajnijih hrvatskih dramatičara.

Ko se ne sjeća Bonine razgale iz serije o Boltinim zgodama i nezgodama emitovane na Jugoslavenskoj TV?

Simpozijum počinje u 17 sati.

Bunjevačka narodna pripovijetka VOLOVSKA VIRA

Kad se moj bačo ženio onda još nije bilo građanskog vinčanja, vinčavalo se samo u crkvi. Ko vinčava taj i razvinčava, al' to je bilo ritko ko bila vrana, da su popovi koga razvinčali.

Ljudi ko ljudi, rastajali se i onda, pa žive do smrti rastanuti, al' ne i razvinčani.

Niki bać Bašo cilog života bio kirdžijaš. Nosio trgovce i majstoraće po vašarima, svašta vidio, svašta i probo po svitu. Io, pio s ljudima svake vire.

Dodje on jedared plebanošu, veli:

- Gospodine, ja bi da me razvinčate od one moje oštrokondje.
- Zašto, sinko, nije vajda da se sve štrange kidaju?

- Da su i lanci, odavno bi se već pokidali. Znače, nas dvoje za jedan jaram. Kad ja drumom, baba šumom.

Bać Bašo lipo kaže, al' se plebanoš ružno mrkosi.

- Jesi l' ti kršćanin? - jedared će Baši.

- Kažu, da ste me vi krstili. Vi i vinčali.

- E, to sam samo tio čut. I još ovo: a jesu l' ti kazali i to ova sveta ruka i majka crkva na vinčanju sveže, tog samo smrti razdrišit.

Kažem, bać Bašo tušta vidio, tušta probo, bio čovik zdravo raz. Počeo trepčat i gutat ko da mu se jezik zavezao - makar nije vidio njim - al' na kraju se rič otela:

- Gospodine, a jesu l' vam kazali ovo: da sam na krštenju birat ja bi radije izabro volovsku viru.

Plebanoš se počeo mecat u krst:

- Joj, joj, sinko ku' će ti duša? Zašto bi u taku poganu viru?

- Pa i vola vežu za ular, al kad triba i odvežu ga.

Kazivao: Pere Sekulić, Subotica